

TA DOKUMENT JE **IZBOR ODZIVOV JAVNOSTI**, KI NASLAVLJAJO VARUHA PRAVIC GLEDALCEV IN POSLUŠALCEV IN JE NAMENJEN ZA INTERNO RABO, ZA OBVEŠČANJE UREDNIKOV OZIROMA UREDNIŠTEV RTV SLOVENIJE TER SEZNANJANJE OBČINSTVA Z OBRAVNAVO NJIHOVIH ODZIVOV. VSEBINE ALI DELOV VSEBIN NI DOVOLJENO UPORABLJATI V NOBENEM DRUGEM KONTEKSTU.

MESEČNO POROČILO O ODZIVIH OBČINSTVA

NOVEMBER 2019

Povzetek odzivov in odgovorov z izbranimi poudarki, mnenja in priporočila, statistika

Objava na spletnem naslovu www.rtv slo.si/varuh: 9. 12. 2019

Končna redakcija: 9. 12. 2019

Pripravili: Ilinka Todorovski, Anja Nab Huš

Delovodnik, statistika: Eva Semič

Poudarki v odzivih in odgovorih ter mnenja in priporočila za november 2019

Z začetkom zimske sezone so se ponovile pritožbe gledalcev zaradi oglasnih prekinitev v športnih prenosih. Varuhinja meni, da je pristojno uredništvo med kladivom in nakovalom, ko si želi pokazati vse, kar je mogoče videti v prenosu, hkrati pa je dolžno objaviti načrtovane oglasne bloke. Zato pristojne poziva k vnovični analizi, tehtanju med finančno in moralno škodo ter iskanju rešitev.

Ob pritožbah glede televizijske oddaje, v kateri je o vzgoji otrok in telesnem kaznovanju svetoval psihoterapevt, je varuhinja zapisala mnenje, da je k razpravi o vzgoji otrok treba vabiti kompetentne sogovornike, ki lahko vzgojne nasvete utemeljijo z vidika stroke in znanosti, ter spomnila, da je psihoterapija v Slovenija neurejeno področje.

Glede kolumne o cepljenju (Studio City, MMC) varuhinja meni, da je tudi subjektivne poglede v komentarju treba utemeljiti in da tudi v tem žanru ni dovoljeno uporabljati žaljivk; javni medij bi moral spodbujati takšen dialog, v katerem se tudi najostrejše kritike izrečejo spoštljivo in argumentirano. Ponovila je mnenje, da je pri vsebinah, povezanih z javnim zdravjem, treba v prvi vrsti slediti javnozdravstvenim smernicam in argumentom stroke.

Kazalo vsebine

TELEVIZIJA SLOVENIJA	4
I. INFORMATIVNI PROGRAM	4
O odstavitvi uprave Petrola	4
Nekritično o Levici v Utripu?	4
Poslanec se ločuje - je to za v Dnevnik?	5
Tarča: gost v oddaji je bil nesramen	6
Spregled opozicijskega predloga?	7
Kolumna o cepljenju: žaljivo	9
O uničenih križih pa nič	12
Tarča ali Ekstravizor?	12
Studio City: kje je Recepcija?	13
II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM	13
Ponovite nadaljevanko o Francetu Prešernu!	13
Pohvale dokumentarnim vsebinam	14
Filmi: nadaljujte s kakovostnimi vs. želimo več komedij	14
Male sive celice: napaka v obrazložitvi odgovora	15
III. ŠPORTNI PROGRAM	16
Zakaj komentator ni obsodil navijaškega izpada?	16
Nerazumne oglasne prekinitve med smučanjem	16
IV. RAZVEDRILNI PROGRAM	19
Kviz Vem!: vprašanje in pohvala	19
Meje politične satire	19
V. PROGRAM PLUS	20
Prekinjen klic v Dobrem jutru	20
Ponovitev Redoljubice	20
Dobro jutro v spletnem iskalniku	21
Zadnja beseda: o kulturi v Prekmurju	21
Enostranski prikaz krznarstva?	22
Tudi nekaj pohval	24
VI. TV MARIBOR	24
Poročanje o afriški prašičji kugi	24
Psihoterapevt o kaznovanju otrok	25
Pohvali v vednost	27
VII. SPLOŠNO	27
Toliko dobrega, da je težko vse pogledati!	27
RADIO SLOVENIJA	27

VIII.	RADIO PRVI	27
	O nagrajenem projektu brez omembe avtorja.....	27
	Zvočna knjiga Jezero: čas predvajanja.....	28
	O uničenih križih pa nič, II	28
	Pohvala Studiu ob 17.00.....	28
	Deset vprašanj o Prvem.....	29
IX.	Splošno	31
	Ljubljanoцентриčno o vremenu	31
MMC.....		31
I.	VSEBINA.....	31
	Komentiranje črne kronike.....	31
	O Plečnikovem stadionu tudi z vidika stanovalcev!	32
	Naslov članka o dogajanju v Boliviji.....	34
	Odzivno poročilo: koledar dogodkov	35
RTV SLOVENIJA		35
I.	JEZIKOVNA KULTURA.....	35
	Hvalnica reformaciji, omalovaževanje slovenščine	35
	Napake pri vodenju oddaje	36
	Ime oddaje Studio Kriškraš.....	36
II.	OGLAŠEVANJE.....	37
III.	RTV PRISPEVEK	37
	Obračunavanje prispevka po novem.....	37
IV.	TEHNIČNE ZADEVE.....	39
	Slišnost Arsa v Izoli	39
	Moteča glasba v dokumentarnih filmih.....	40
V.	VARUHINJA	41
	Delovno srečanje z Akosom.....	41
	(Zadnji) klic za kakovostno novinarstvo.....	41
STATISTIKA.....		42

TELEVIZIJA SLOVENIJA

I. INFORMATIVNI PROGRAM

O odstavitvi uprave Petrola

Gledalec **D. K.** je bil nezadovoljen s poročanjem TV Slovenija o odstavitvi uprave Petrola; novinarjem je očital, da niso opravili svoje naloge.

»Ko spremljam notranjo politiko in pokrivanje dogodkov na tovrstne teme, se ne morem znebiti občutka, da se nekaterim ključnim dogodkom v JAVNI TELEVIZIJI izogibate. Takšen izjemno tektoničen pretres je odstavitev vodstva firme Petrol. Vemo, da firma zelo uspešno posluje, da je direktor nagrajeni manager... Potem pa šefica nadzornega odbora sporoči, da je bilo vodstvo odstavljeno, ker se vizija vodstva firme ni skladala z vizijo razvoja nadzornega odbora.

Najprej in predvsem, ni naloga NO, da postavlja vizijo ampak, da kontrolira delovanje vodstva, ali deluje po pravilih in v skladu s sprejeto strategijo (vizijo). Sedaj pa smo slišali predsednico NO, kako vehementno in samozavestno je odstavila vodstvo in se postavila na njihovo mesto!! Iz aviona se vidi, da je gospa dobila političen ukaz iz stranke ???

Kje je tu sedaj objektivno kaj šele raziskovalno novinarstvo JAVNE TELEVIZIJE ???

Namesto tega ste se zadovoljili objaviti anemično izjavo predsednika vlade in previden pristop novinarke do predsednice NO (da se ne bi slučajno zamerila).«

Varuhinja je kritiko zavrnila kot neutemeljeno in neupravičeno:

»Menim, da je uredništvo Informativnega programa TV Slovenija pravilno presodilo, da gre za izjemno pomembno gospodarsko-politično temo, zaradi česar so o odstavitvi uprave, razlogih in ozadjih sistematično poročali od 24. oktobra naprej, praviloma na prvih minutah. V studia Dnevnika in Odmevov so o tem kot gostje govorili: Saša Mrak, Združenje Manager, Irena Prijovič, Združenje nadzornikov Slovenije, Gorazd Podbevšek, Združenje nadzornikov Slovenije, Borut Jamnik, predsednik Združenja nadzornikov Slovenije, Marjan Šarec, predsednik vlade ter poslanci Žan Mahnič (SDS), Zmago Jelinčič (SNS) in Jožef Horvat (Nsi). Predsednica Petrolovih nadzornikov Nada Popovič Drobne o odstavljeno predsednik uprave Tomaž Berložnik sta povabila v studio odklonila, vendar so gledalci lahko v prispevkih slišali vse dostopne izjave vseh akterjev.

Lahko razumem, da si povprečni gledalec ne pogleda prav vseh oddaj vseh TV Slovenija in da nima vpogleda v celoto obravnave neke tematike. Od pritožnika, ki javnemu mediju očita »anemično« in neobjektivno poročanje, pa bi vendarle pričakovala, da bo pred zapisom ostre kritike vsaj preveril dejstva.«

Pritožnik je bil z odgovorom nezadovoljen.

Nekritično o Levici v Utripu?

Gledalec **B. O.** je menil, da se v radijskih, televizijskih in spletnih vsebinah RTV Slovenija daje prednost eni usmeritvi ter »nekritično povečuje« oz. »nekritično popularizira« delovanje stranke Levica. Kot primer je navedel oddajo Utrip z dne 2. 11. 2019.

»Ob poročilu o ukinitvi dodatka za delovno aktivnost je povsem sledilo le njenim navedbam, brez upoštevanja argumentov strokovne javnosti drugačne provinience in predvsem brez upoštevanja argumentov gospodarstva. Kot glavni mesija je v oddaji nastopal Luka Mesec. Tipično nekritično sledenje idejam stranke Levica.«

Varuhinja je v odgovoru zapisala, da se s kritiko gledalca ne strinja:

»Ne le zato, ker po podrobnem ogledu oddaje ni mogoče ugotoviti, da bi se idejam ali delovanju ene od političnih strank namenjala posebna pozornost, bodisi s poudarki bodisi z obsegom (v oddaji sta bili objavljeni izjavi poslancev Levica, a tudi poslancev SD in SNS ter predsednika vlade in številnih drugih govorcev, od Geze Fila do Boštjana Jazbeca), ampak tudi zato, ker gre za edino oddajo Informativnega programa TV Slovenija, v kateri avtorji **smejo komentirati in podajati subjektiven pogled na dogodke minulega tedna, ne le z besedo, ampak tudi z izborom in poudarki**. To piše že v zasnovi oddaje. Po drugi strani pa vam pritrjujem, da novinarji niti v komentiranih oddajah ne smejo biti navijaški, saj ni dovoljeno izrekati pavšalnih sodb, brez argumentov, enostransko ali celo žaljivo (kar se je tudi že kdaj primerilo). O tem sem kot varuhinja večkrat pisala, ko sem prejela pritožbe o domnevni pristranskosti avtorjev Utripa, nazadnje v začetku letošnjega leta (https://img.rtv slo.si/_up/drown/files/2019/03/11/1723948_za-mesec-februar.pdf str. 5 in 37). Dodajam pa, da sem v oddaji, ki ste jo omenili, tudi sama pogrešala širši izbor/nabor argumentov glede dodatka za delovno aktivne, ne le nasprotnikov ukinitve tega dodatka na eni strani in premierja na drugi, čeprav sem razumela, da je avtorica želela opozoriti predvsem na konsekvence spora med vlado in Levico, in ne toliko na vsebino spora.«

Poslanec se ločuje - je to za v Dnevnik?

Gledalka **T. R.** je menila, da javnemu mediju ni treba poročati o ločitvenem postopku poslanca in predsednika ene od parlamentarnih strank (Dnevnik, 7. 11.).

»Zgrožena sem, da v dnevniku objavljate kot najpomembnešo novico dneva , ločitev Zmaga Jelinčiča!!! A je ta novica tako pomembna za nas, da mora biti objavljena v osrednem dnevniku. Da to objavi rumeni tisk razumem, da je pa ta novica na RTV v dnevniku , pa me zelo žalost in jezi.«

Odgovorila je urednica dnevnoinformativnih oddaj **Nataša Rijavec Bartha**:

»V IP TV SLO pri zgodbah, ki jih pripravljamo in objavljamo, vedno iščemo javni interes. V zgodbi o Zmagu Jelinčiču in tožbi zoper njegovo soprogo ne gre za vprašanje ločitve, temveč za vprašanja premoženja in njegovega izvora predsednika parlamentarne politične stranke. S tem premoženjem in njegovo soprogo se je že ukvarjal FURS, ki je postopek končal, ker da soproga ni dolžna pojasnjevati premoženja soproga. Sojenje je zato za javnost zagotovo zanimivo predvsem v tej luči.«

Varuhinja se je z uredničnim mnenjem strinjala in dodala:

»Dodam lahko le še pojasnilo, da je pri obravnavi posameznih tem vedno vprašanje, kaj je fokus in kaj kontekst. Delim vaše mnenje, da bi bilo skrajno neobičajno, če bi se v informativnih oddajah javnega medija ukvarjali z zasebnim življenjem politikov – takšno tematiko se običajno prepušča medijem komercialnega značaja.

Povsem drugače pa je, če se ob robu nekega dogodka iz zasebnega življenja v ospredje (fokus) postavi pereča družbena tematika, v konkretnem primeru – kot je pojasnila urednica – gre za tematiko finančne narave, saj so politiki dolžni razkriti poreklo in obseg premoženja (kontekst).«

Tarča: gost v oddaji je bil nesramen

Gledalec **H. T.** je menil, da je bil v oddaji Tarča o gradnji ljubljanske kanalizacije (21. 11., TV SLO 1) nastop predstavnika VO-KA sporen z vidika kulturne komunikacije.

»Voditeljica bi ga ob nesramnih metaforah in direktnih žalitvah morala brez nadaljnega opozoriti in mu po dveh ponovitvah odvzeti besedo. Bila je neobičajno mila. /.../

Škoda, velika škoda, ker je bila oddaja zelo dobra in voditeljica in vsi novinarji (Žnidaršič, Dolajš, Markovič) s svojimi prispevki odlični. Toda voditelji se bodo morali navaditi, da če nekdo nekoga vztrajno žali, se mu enostavno ne da besede, se izklopi mikrofona, ker spoštljivo izražanje je nujno v javnosti. Žal pa je vse več agresivnosti v kontaktnih oddajah, kar nekako stoično toleriram. In beseda se odvzame, tudi če je nesramen lepo oblečen gospod in direktor.«

Odgovor urednice Uredništva dnevnoinformativnih oddaj in Studia 3 **Nataše Rijavec Bartha:**

»V Informativnem programu Televizije Slovenija gostom, ki smo jih povabili v naše oddaje, ob njihovem izvajanju praviloma ne jemljemo besede, razen v izjemnih primerih, ko gre za onemogočanje normalnega poteka oddaje, sovražni govor oz. oziroma druge oblike suma kaznivih dejanj. Seveda pa voditelji smejo in imajo pravico goste prekinjati, ko in če ne dobijo ustreznih odgovorov, oz. njihove odgovore preveriti z drugimi mnenji sodelujočih v oddaji. To je voditeljica Tarče tudi storila in gledalci so si na podlagi prispevkov in razprave v studiu o projektu lahko ustvarili svoje mnenje. Svoje mnenje so si lahko na podlagi povedanega in diskurza ustvarili tudi o gostih, tudi direktorju VO-KA, ki ga omenja gledalec. Nenazadnje je glede zakonitosti samega projekta najbolj pomembno tudi mnenje, ki ga je v oddaji povedal predstavnik Ministrstva za okolje in prostor.«

Iz odgovora **varuhinje:**

»Sama delim vaš pogled in menim, da bi moral javni medij konservativno vztrajati pri visoki ravni razprave, njeni omikanosti in dialoški, pa če je tematika še tako polemična, strastna in izzivalna. Menim namreč, da je tudi najostrejšo kritiko mogoče izreči spoštljivo in da bi moral biti javni medij glasnik takšnega pristopa. V razpravah o sovražnem govoru se pogosto poudarja težava z opredelitvijo tega pojma, do kod seže svoboda in kje se začne sovražnost/neprimernost, kar je po mojem mnenju lažna dilema. Zadostovalo bi, če bi se oprli na bonton: že vljudnost in etiketa nam narekujeta sprejemljivo in pričakovano v javnem dialogu. Po drugi strani pa moram dodati, da voditeljičino držo razumem. Direktorjevo sodelovanje v oddaji je bilo ključno za celovitost prikaza, pri čemer zagovornikov projekta bržkone ni v izobilju.

Studijska zasedba je bila že v zasnovi asimetrična, direktor je moral s svojimi argumenti »parirati« vsem v studiu. Če bi ga voditeljica »disciplinirala« še zaradi uporabe grobih poimenovanj, bi se zlahka ustvaril vtis o nekorektnem studijskem razmerju vseh proti enemu. Tako vsaj razmišljam o oddaji na podlagi dolgoletnih novinarskih in uredniških izkušenj.«

Spregled opozicijskega predloga?

Programski svet je varuhinji odstopil v obravnavo protest vodje poslanske skupine SDS Danijela Krivca glede poročanja TV Slovenija o strankinem predlogu za reševanje stanovanjske stiske mladih in družin z otroki. Predlog zakona o stanovanjski jamstveni shemi so v parlamentarni postopek vložili 6. 11. 2019 ter isti dan pobudo predstavila na tiskovni konferenci. To konferenco so kamere TV Slovenija posnele, vendar vsebina ni bila obsežneje predstavljena gledalcem televizijskih informativnih oddaj. Pritožnik je menil, da je RTV Slovenija tako kršila svoje poslanstvo in »zahteval« pojasnilo glede uredniških odločitev.

»Kljub temu, da so poslanke in poslanci iz največje opozicijske stranke – Slovenske demokratske stranke – kateri je glas na zadnjih državnozborskih volitvah namenilo daleč največ, oziroma 222.042 (z besedo dvestodvaindvajset tisoč dvainštirideset) volivcev, vložili predlog omenjenega zakona, ki bi pomembno vplival na položaj številnih državljanek in državljanov (kar utemeljuje dejstvo, da je poročanje o tej temi nacionalnega pomena) in kljub temu, da je novinarsko konferenco ta dan spremljala ekipa RTV, pa se je nekdo na RTV Slovenija odločil, da bo javni zavod v dnevno-informativnih oddajah to dejstvo zamolčal oziroma o tem poročal skrajno okrenjeno.«

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Manica J. Ambrožič**:

»Novico o predlogu zakona, ki ga je stranka SDS vložila v parlamentarni postopek, smo objavili v oddaji Informativnega programa TVS Odmevi, tiskovno konferenco SDS-a, na kateri so predstavili predlog, pa smo v celoti predvajali in večkrat ponovili na parlamentarnem programu TVSLO 3.

Termini predvajanj:

- 6. 11. ob 18.20
- 6. 11. ob 20.15
- 7. 11. ob 18.50
- 7. 11. ob 22.50
- 8. 11. ob 13.25
- 9. 11. ob 22.25
- 10. 11. ob 12.10
- 10. 11. ob 18.00
- 11. 11. ob 9.45

Spremljali bomo tudi parlamentarno obravnavo tega predloga, saj omejevanje potrošniških kreditov ostaja aktualna in v javnosti zelo odmevna tema.«

Varuhinja je v odgovoru spomnila tudi na objavo na novičarskem portalu MMC, kjer je novica z naslovom »Banka Slovenije ohranja ukrep: 'Smo neodvisna in strokovna institucija'« opremljena z izpostavljenim besedilom o predlogu SDS ter izsekem iz Odmevov (saj meni, da je novice v dnevnoinformativnih oddajah in drugih oddajah Informativnega programa TV Slovenija ter novice na www.rtv slo.si mogoče razumeti kot komplementarne).

V nadaljevanju odgovora je zapisala **MNENJE IN PRIPOROČILO**:

»Menim, da ni mogoče govoriti o zamolčanju ali spregledu ali bistveno okrnjenem posredovanju pomembne vsebine, saj je občinstvo prek objavljene novice v Odmevih 6. 11. 2019, prek devetih ponovitev posnetka tiskovne konference na Parlamentarnem programu

(med 6. in 11. 11. 2019) ter prek razširjenega poročila na portalu MMC 6. 11. 2019 lahko dobilo vsebinski vpogled v predlog stranke SDS.

Kot sem zapisala tudi v drugih sorodnih primerih, **težko presojam o tem, ali je bilo neki parlamentarni tematiki v televizijskih informativnih oddajah namenjene premalo (ali preveč) pozornosti**. Selekcioniranje in razvrščanje novic v posamezne oddaje je sestavni del uredniških nalog, ki se oblikujejo na dnevni ravni, ob vsakokratnem tehtanju o pomembnosti, aktualnosti, zanimivosti in raznolikosti vsebin – glede na dnevno bero informacij. V dnevnoinformativnih oddajah in programih uredniki na podlagi poklicnih kompetenc, znanj, izkušenj in strokovnih meril vsak dan znova presojajo o ustreznem razmerju med tujimi in domačimi ter vsebinsko raznolikimi novicami, kakor tudi o vsakokratnem fokusu in žanru obravnave. Razpon tem je v Poklicnih merilih in načelih novinarske etike opredeljen takole: »V programih RTV Slovenija moramo zagotoviti ustrezno ravnotežje med svetovnimi, nacionalnimi, regionalnimi in krajevnimi informacijami. Enako pomembno je, da novinarji in drugi ustvarjalci programov RTV Slovenija raziskujejo in predstavijo tako pozitivne kot negativne dogodke, osebnosti in pojave v družbi, zlasti pa tiste dogodke in pojave, ki so pomembni, čeprav ne zbudajo splošne pozornosti, ne razburjajo in ne vznemirjajo javnosti.«

V korespondenci o spremljanju parlamentarnega življenja sem marca letos v podobnem primeru med drugim **zapisala mnenje, da bi bilo neutemeljeno pričakovati, da bo javni medij v informativnih oddajah poročal o slehernem dogodku v DZ tega dne**: »Tiskovna konferenca ali seja nekega telesa sama po sebi ni dogodek, o katerem bi bila javna RTV a priori dolžna poročati. O izboru, selekciji in umestitvi posameznih informacij v oddaje odločajo uredniki, ki so za to poklicno usposobljeni in formalno pristojni. Pri tem upoštevajo različna merila in okoliščine: aktualnost, pomembnost, informativna vrednost, a tudi raznovrstnost in zanimivost. Uredništva pretehtajo, kateri so ključni dnevni dogodki, in bistveno je, da ne pride do spregleda teh dogodkov. Uredniki pri tem upoštevajo tudi, ali se o kakšni tematiki poroča redno in pogosto. Včasih na odločitve vplivajo tudi drugi dejavniki, na primer število razpoložljivih snemalnih in novinarskih ekip.« (Poročilo za marec 2019, str. 41-46, dostopno na www.rtv slo.si/varuh/porocila).

Ob tem pa se seveda zastavlja vprašanje, kako zainteresirani javnosti prek dnevnoinformativnih in drugih oddaj ter programov RTV Slovenija sporočiti dovolj informacij o parlamentarni dejavnosti. Pri novinarski obravnavi parlamentarnih vsebin je namreč **treba izhajati iz predpostavke, da gre za informacije, ki občinstvu pomagajo razumeti pomembne politične procese v državi, kar je pomemben prispevek javnega medija k spodbujanju državljske participacije**.

V programskih standardih RTV Slovenija med drugim piše, da Zavod v interesu javnosti deluje tudi tako, da »posameznikom vsebinsko dostopno in tehnično čim popolneje posreduje vsebine, ki jim omogočajo dejavno vključevanje v družbeno dogajanje, posreduje znanje, ki ljudem omogoča vključevanje v dejavno in odgovorno državljsko življenje tako, da se bodo, ko bodo odločali o skupnih zadevah, zavedali pomena, dosega in posledic svoje odločitve«.

Menim, da uredništvo Informativnega program TV Slovenija (kakor tudi RTV Slovenija v celoti) največji možni meri uresničuje to javno zavezo.

Menim pa tudi, da ni odveč, če ob robu te konkretne obravnave spomnim na mnenja o politični pluralnosti in povzemanju parlamentarnih razprav, ki sem jih zapisala v drugih zadevah.

Glede mnenjske in politične pluralnosti sem med drugim že zapisala mnenje, da bi bilo uredniško in novinarsko pozornost smiselno posebej usmerjati v parlamentarno dejavnost, ki jo spodbudi opozicija, kot bistven segment demokratične družbe. (Poročilo za december 2018, str. 45-52, mnenje str. 52.)

Glede načina podajanja parlamentarnih vsebin pa menim, da TV-prenosi sej ali predvajanje integralnih posnetkov teh sej in drugih dejavnosti poslanskih skupin ne morejo nadomestiti novinarskega dela in da bi bilo za sporočanje raznolikih parlamentarnih vsebin (plenarne seje, zasedanja komisij in odborov, druge dogodke v DZ, DS in v evropskem parlamentu) smiselno zagotoviti še povzetke. (Poročilo za april 2019, Priporočila ob pripravi PPN za 2020, str. 34, točka 8)

Na koncu zapisujem, da bom s temi mnenji seznanila odgovorne urednike vseh programov, v katerih nastajajo novinarske vsebine o parlamentarnem življenju. **Priporočila** jim bom notranjo razpravo o posredovanju parlamentarnih vsebin občinstvu ter možnostih izboljšave.«

Kolumna o cepljenju: žaljivo

Več odzivov je sprožila tedenska kolumna oddaje Studio City o cepljenju, ki je bila objavljena v tej oddaji 25. 11., isti dan pa v pisni obliki še na novičarskem portalu www.rtv slo.si (MMC) kot kolumna z naslovom Samo idioti se ne cepijo proti gripi. Naslov je bil naknadno spremenjen: Proti gripi se lahko cepiš že jutri zjutraj. Primer pritožbe:

»Žaljivo je to, da neki mladenič vse, ki se ne cepijo proti gripi, imenuje idioti.... Ali to pomeni, da je 80 % zdravnikov na UKLJ idiotov ker se ne cepi? Ali to pomeni, da je večina Slovencev, ki se ne cepi proti gripi idiotov? (B. R.)

Pritožnik **T. A.** je opozoril na dvojna merila: uporabniki MMC v komentiranju spletnih vsebin ne smejo uporabljati žaljivih besed, saj administratorji takšne zapise odstranijo, medtem ko je kolumnistu MMC to dovoljeno:

»Administrator je ocenil, da je prvi stavek "žaljiv", s čimer bi se še nekako sprjaznil (kljub temu, da so v številnih komentarjih izrazi rasne in verske nestrpnosti), če ne bi isti portal objavil kolumno, v kateri avtor javno označi vse, ki se ne bodo cepili, da so IDIOTI.« (T. A.)

J. P. je pozval k ukrepanju »zoper avtorja in odgovornega urednika«, saj je bilo po njegovem mnenju v prispevku »poleg primitivne žaljivosti kar nekaj neprimernih in neresničnih trditev«:

- » 1. ... pred prijatelji izpadla kot idiot, ko boš naslednjič jamrala o neumnosti tistih, ki se ne cepijo.
2. Za gripo bo samo v Sloveniji to sezono zbolelo 200 tisoč ljudi. Ubila bo zajetno količino ljudi, ...
3. Tako kot od otrok pričakujemo, da v vrtece in šole ne prinašajo bolezni, ki se jih da preprečiti s cepivom, ...
4. ... razmisli o tem, da vse svoje zaposlene napotiš na cepljenje, ki stane manj in hkrati viša produktivnost bolj od novoletne zabave.
5. Ne glede na svoj socialni status ne bodi idiot – proti gripi se lahko cepiš že jutri zjutraj.

- ad.1. Avtorjev zapis je manipulativno sugestiv, da ne omenjam žaljivosti, ki jo je težko prezreti. Raziskave potrjujejo, da cepljenju nasprotujejo visoko izobraženi.
- ad.2. Gre za neresničen in napihnjen podatek s katerim se po nepotrebnem straši državljane. Smrtni primeri so redki in vzročna zveza ni dokazana.
- ad.3. Zopet manipulativna sugestija, da je možno bolezni preprečiti s cepivom. Neodvisna znanost je enotna, da cepiva ne delujejo in da so škodljiva.
- ad.4. Cepljenje ne viša produktivnosti. V skladu z neodvisnimi raziskavami cepiva povzročajo vrsto avtoimunih bolezni, aluminij v cepivih pa med kopico drugih hudih posledic povzroča tudi kronično utrujenost.
- ad.5. Poziv na tako brezglavo cepljenje je nevaren. Obstaja vsaj pet skupin, ki se ne smejo cepiti: kdor je imel predhodne prekomerne reakcije, osebe z alergijami na sestavine cepiv, osebe z družinsko anamnezo, osebe s spremenjenim imunskim odzivom, osebe ki imajo kakršnokoli akutno obolenje.«

Pojasnilo uredništva Informativnega programa TV Slovenija, ki ga je posredovala odgovorna urednica **Manica J. Ambrožič**:

»V ponedeljek smo v Studiu City objavili kolumno Filipa Dobraniča, v kateri je predstavil svoje mnenje o cepljenju.

Glede prvotnega naslova te kolumne na MMC-ju naj pojasnim, da smo se po njeni objavi odločili, da naslov spremenimo.

Sicer smo na račun komentarja našega sodelavca v Studiu City dobili kar nekaj pritožb in kritik, dobili pa smo tudi grožnjo, na podlagi katere smo pošiljatelja kazensko ovadili.

Kot odgovorna urednica Informativnega programa TV SLO naj dodam, da se vsem gledalcem, ki so se zaradi uporabe besede idiot počutili napadene ali razžaljene, opravičujemo. Naš namen ni bil žaljenje, pač pa opozarjanje na zelo pomembno problematiko.«

Urednica oddaje Studio City **Alenka Kotnik** je pripravila vsebinsko pojasnilo:

»V odziv na kolumno Filipa Dobraniča v ponedeljkovi oddaji, 25.11., pojasnujem, da je šlo za komentar, ki je, kot je zapisano v merilih RTV Slovenija, novinarska zvrst, v kateri avtor objavlja svoja osebna mnenja. V naši oddaji komentar od preostale vsebine ločujemo z grafičnim vmesnikom »Kolumna«. Ker gre za besedilo, v kateri avtor izraža osebna opažanja in vrednotenja določenega družbenega dogajanja, je besedilo izrazito subjektivno in tako tudi dopušča uporabo bolj čustveno obarvanih besed in izrazov, kar je po odzivih sodeč zmotilo določen del publike.«

Varuhinja je zapisala **MNENJE** in **PRIPOROČILO**:

»Nikakor se ne morem strinjati z razlago, da bi komentiranje oz. podajanje osebnih mnenj že samoumevno dopuščalo uporabo vseh besednih sredstev.

Menim, da zlasti psovke ne sodijo v nabor čustveno obarvanih besed in izrazov, ki jih je mogoče zlahka uporabljati v javnem sporočanju v javnem mediju. Nasprotno. V času agresivne komunikacije, ki jo diktirajo družbeni mediji, bi bilo prav, če bi **javni medij v kultivirani razpravi pokazal, da je mogoče tudi najostrejšo kritiko povedati (zapisati) omikano in na spoštljiv način in da se prostor javne razprave o pomembnih družbenih tematikah širi z argumenti in ne napadi ali uporabo pejorativnih besed.**

Absurdno bi bilo, če bi si stalni komentator - kolumnist informativne oddaje RTV jemal pravico, ki je nimajo niti spletni uporabniki pri komentiranju novic. Ti so namreč dolžni spoštovati uporabniški kodeks (Standardi in pravila komuniciranja na spletnem mestu rtslo.si), ki v točki 3 piše: »Ostro kritiko ali nestrinjanje s posameznimi mnenji bom izražal brez osebnih napadov in žalitev. Kritike organizacij, institucij, skupnosti ali strank bom argumentiral in izrazil na vljuden način.« Prav tako menim, da morajo programski ustvarjalci in vabljeni komentatorji dosledno upoštevati programske standarde, v katerih piše, da javni medij »ne dopušča izražanja, ki ni v skladu s splošnimi družbenimi normami, razen v nujnih primerih stilne zaznamovanosti govora v umetniških zvrsteh ob upoštevanju mere in dobrega okusa«.

Dodajam, da je tudi pri tehtanju o sprejemljivosti uporabe »čustveno obarvanih besed« treba upoštevati fokus, kontekst in žanr programske vsebine; v satiri ali parodiji, denimo, je zagotovo dovoljeno več, še zlasti, če je tarča provokacije ravnanje politikov ali odločevalcev z močjo in ne običajnih ljudi.

Opravičilo, ki ga je glede konkretne programske vsebine zapisala odgovorna urednica, štejem za ustrezen odziv.

Glede vsebine komentarja pa lahko ponovim mnenje, ki sem v podobnih primerih zapisala že večkrat: **dolžnost komentatorjev je, da so pri navajanju dejstev natančni in da izrečen komentar argumentirajo in pojasnijo.**

Uredništvom, v katerih negujejo komentatorski žanr, bom vnovič priporočila notranjo razpravo o etičnih in poklicnih standardih javnega medija, ki veljajo tudi za zunanje sodelavce.

Dodajam, da je iz objave v oddaji Studio City, kakor tudi iz spletne objave nedvoumno razvidno, kdo je avtor kolumne.

Menim pa, da spletni bralci besedila morda ne povežejo z oddajo. Menim tudi, da je pri televizijskem komentarju pomembno ne le, kaj se pove, ampak tudi, kako se po ve. Bralec lahko besedilo, namenjeno za govorjeno podajanje, razume tudi drugače, kot je bilo dejansko povedano. Zato bom **Uredništvu novih medijev priporočila, da kolumne Studia City opremijo z AV izrezkom, podobno, kakor to počnejo v primeru tedenske glose Vala 202 Zapisi iz močvirja.** Menim, da bi to zmanjšalo tudi možnost nesporazumov glede avtorstva in žanra.«

J. P. je menil, da bi se moral varuhinja izreči tudi o enostranskem prikazu tematike cepljenja.

»Osebnost sicer v obravnavanem prispevku vidim jasno izraženi sovražni govor in spodbujanje nestrpnosti do drugače mislečih. Prepričan sem, da se zavedate, kako daleč je to od novinarskega kodeksa in kako blizu kazenskemu zakoniku.

Vendar vas želim opozoriti na bistveno večji problem, ki se kaže skozi prispevke RTV Slo MMC. Gre za ignoriranje nasprotnega mnenja. Vtis je, kot bi RTV Slo prevzel vlogo vodilnega trgovskega potnika za promocijo cepiv in sponzorirane znanosti. Ne mine teden, da ne bi skozi vaš medij promovirali cepljenja, hkrati pa se sistematično izogibate prikazu nasprotnih mnenj. To me skrbi in to bi moralo skrbeti vse državljane, vključno z vami.«

Varuhinja je v odgovoru ponovila **MNENJE o podajanju vsebin, povezanih z javnim zdravjem (stroko, znanostjo)**, ki jih je večkrat zapisala v obravnavi sorodnih pritožb:

»V javnem mediju je pri podajanju znanstvenih in strokovnih vsebin treba dajati prednost **znanstvenim in strokovnim dognanjem in dokazom, pred laičnimi mnenji in laičnimi interpretacijami teh dognanj**. Pri obravnavi tematik, povezanih z javnim zdravjem, je treba v prvi vrsti slediti javnozdravstvenim smernicam v državi ter argumentom stroke. Vendar pa ne more veljati zapoved enoglasja oz. absolutna prepoved podajanja disonantnih pogledov, razlag in mnenj. Menim, da lahko predstavitev nasprotujočih, odstopajočih in osamljenih znanstvenih oz. strokovnih argumentov večinoma koristi javni razpravi, poznavanju dejstev in razumevanju tematik. Menim pa tudi, da pri javnozdravstvenih tematikah, četudi so kontroverzne, ni mogoče uporabiti načela uravnoteženosti, zlasti ne v aritmetičnem smislu uravnoteževanja med strokovnimi in laičnimi razlagami, vendar pa je za celovit prikaz teh tematik treba poiskati ustrezen način za vključitev ločenih pogledov, upošteva vsakokratni fokus, kontekst in žanr obravnave.«

O uničenih križih pa nič

Klical je gledalec in poslušalec **J. B.**, ki je opozoril, da sta bila blizu Komende poškodovana oz. uničena dva križa in bil kritičen, ker tega v programih RTV ni izvedel.

Odgovorna urednica Informativnega programa Manica J. Ambrožič je pojasnila, da v Informativnem programu TVS »o skruitvi križev pri Komendi nismo bili obveščeni, zato o tem nismo poročali.«

Pojasnilo odgovornega urednika prvega radijskega programa je objavljeno na str.28.

Tarča ali Ekstravizor?

Gledalec **I. K.** med oddajami Tarča v spletnem arhivu RTV 4D ni našel oddaje Telekom – predmet poželenja (TV SLO 1, 24. 10.), kar ga je navdalo s sumi, da se posnetek skriva.

»Želel bi pojasnilo zakaj do te oddaje, vse od njenega nastanka in neposrednega predvajanja, naročniki RTV SLO in plačniki produkcije teh vsebin, ne morejo dostopati preko spleta. Počasi bo en mesec kar preverjam, kdaj bo "lapsus" neobjave odpravljen, pa se ve da doslej "ni bila mogoča odprava" tega "zdrsa".

Ne bom ugibal "kaj se je zataknilo", ker lahko le ugibam kdo iz ožje liste "močnejših plačnikov" je dosegel tak umik. Razlog umika je znan: nedvomno je bil tak "naročnik umika te oddje" objavljen v prispevkih te specifične oddaje.

Zakaj družba RTV SLO in kdo znotraj nje - zoper interese naročnikov te hiše - servilno streže takim "mogočnikom", nenazadnje kdo ti so, ki dosežejo kratenje pravic, pa menim, da je natanko vprašanje, ki se nanaša na ožje področje del in odgovornosti Varuha pravic gledalcev in poslušalcev. Se motim?«

Varuhinja je pojasnila, da gre za velik nesporazum:

»Oddaja, ki jo omenjate, ni bila Tarča. Nastala je v okviru raziskovalne skupine TV Slovenija, ki se imenuje Ekstravizor, tako je tudi ime oddajam, ki jih pripravijo. Torej Ekstravizor in ne Tarča. Res pa je, da tudi te oddaje vodi Erika Žnidaršič, sicer voditeljica Tarče – od tod verjetno zmešnjava.

Oddaje boste našli v spletnem arhivu RTV 4D, če boste v iskalnik vpisali Ekstravizor. Vse o Ekstravizorju in oddajah s tem naslovom si lahko preberete na tej povezavi:

<https://ekstravisor.rtv slo.si/> . Tam boste našli tudi posnetke oddaje in številne podrobne podatke o ugotovitvah.

Uredništvu bom povedala, da lahko pride do takšnih nesporazumov – morda bi bilo smiselno še bolj poudarjati, da je oddajam naslov Ekstravisor.«

Pritožnik se je zahvalil in opravičil za poprejšnje sklepe:

»Res sem v pomanjkanju teh informacij sklepal na počez (posplošeno iz drugih tovrstnih izkušenj z RTVSLO) in se vam za take prehitre in afektirane sodbe opravičujem.«

Studio City: kje je Recepcija?

Dve gledalki sta spraševali, zakaj je bila ukinjena rubrika Recepcija v oddaji Studio City.

»Prijeten zaključek, ki smo ga gledalci imeli radi! Hvala za odgovor - pričakujemo, da boste napovedali vrnitev Recepcije.« (A. R.)

»Zelo rada sem to spremljala, ker je to aktualno glede na dogajanja v državi.« (V. D.)

Iz uredništva Informativnega programa TV Slovenija so posredovali naslednje pojasnilo:

»Rubriko Recepcija smo kot redno rubriko oddaje Studio City nehali ustvarjati novembra leta 2017.

Ker je bila rubrika pri gledalcih dobro sprejeta, smo iskali nove možnosti.

V letu 2019 se je RTV Slovenija prijavila na razpis Evropskega parlamenta (EP Media) za prezentacijo evropskih tem. V projektu, ki so ga izvajali tako Radio Slovenija (EP Sqwot), MMC (Grem volit), Radio Koper (Mlada Evropa), smo vključili tudi nekoliko prilagojeno rubriko 'Recepcija'. Na razpisu smo uspeli in uspešno realizirali vse projekte, med drugim tudi serijo 40-ih satiričnih rubrik 'Recepcija', ki se je iztekla v ponedeljek, 4. novembra.«

Iz odgovora varuhinje:

»Uredništva imajo vso pravico uvajati nove programske vsebine in ukinjati stare, če imajo za to strokovne argumente, prav tako so se dolžna prilagajati finančnim okoliščinam in okvirom, določenim z vsakoletnim programsko-poslovnim načrtom, ki natanko predpisuje, koliko denarja sme porabiti posamezna enota RTV Slovenija.«

II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM

Ponovite nadaljevanko o Francetu Prešernu!

Gledalec M. P. je izrazil željo, da bi decembra, ko bo Prešernov rojstni dan, TV Slovenija predvajala vsebine o pesniku in spomnil na nadaljevanko, ki jo je TV SLO posnela pred leti.

»Leta 2000, ob jubileju umetnikovega rojstva je bilo veliko priprav in RTV-ju je takrat uspelo posnet visoko proračunski projekt, dobro dodelano nadaljevanko o Prešernovem življenju. Mineva dvajset let od pričetka snemanja in v vsem tem času niste (mogoče se motim) uspeli niti enkrat ponoviti to nadvse dobro zrežirano in odigrano nadaljevanko. Kolikor vem, se je obetal tudi film iz posnetega materiala.

Prosim , če poskušate apelirati na zadolžene za programsko shemo, da se ta, lahko rečem tudi sramotna napaka, popravi. Mogoče še pred slovenskim kulturnim praznikom. Tudi čudovit film To so gadi sem na primer v tem dolgem obdobju lahko spremljal na televizijskih ekranih vsaj desetkrat!«

Odgovor **Janija Virka**, urednika Igranega programa TV Slovenija:

»Pravice za predvajanje filma To so gadi je Slovenski filmski center do konca junija leta 2020 prodal Pro Plusu, zato ga pri nas niste uspeli gledati.

Nadaljevanka o dr. Francetu Prešernu je bila od svojega nastanka predvajana še petkrat, trikrat pa je bil predvajan tudi film Pesnikov portret z dvojnikom, ki je nastal iz materialov, posnetih za nadaljevanko. Film bomo na TVS predvidoma predvajali prihodnje leto ob obletnici pesnikove smrti oziroma ob kulturnem prazniku, nadaljevanka pa čaka na dolgotrajen in zahteven proces restavriranja in digitaliziranja, po katerem bo pripravljena za kakovostno predvajanje.«

Pohvale dokumentarnim vsebinam

Gledalka **V. M.** je pohvalila serijo oddaj Mladi kmetje Evrope (9. 11.), avtorice Barbare Zrimšek, gledalka **J. P.** pa je navdušena nad dokumentarno serijo o baletu Po sledih baleta na Slovenskem:

»Čestitke kolegici Danici Dolinar za serijo o baletu in ji povejte BRAVO, BRAVO! Tako se dela! Oddajo gledajo tudi tisti, ki niso v stroki in to z velikim zanimanjem!«

Od uredništva Kulturno-umetniškega programa je varuhinja v vednost prejela pohvalo **M. L.** dokumentarnemu filmu v režiji Aleša Verbiča Slovenec po izbiri.

»Nocojšnji dokumentarec Slovenec po izbiri je bil dokaz, zakaj potrebujemo javni rtv servis. Moja zahvala in poklon gresta vsem ustvarjalcem tega dragocenega filma.«

Varuhinja je iz Uredništva tujih oddaj v vednost prejela pohvalo gledalca **M. S.** dokumentarni oddaji V imenu napredka (3. 11., TV SLO 1); zanimalo ga je, kdaj bo ponovitev. Urednica Uredništva tujih oddaj **Neli Vozelj Aberšek** je odgovorila, da bo dokumentarec ponovljen, »a žal verjetno šele v prvi polovici prihodnjega leta.« V nadaljnji korespondenci je pojasnila še, da si v uredništvu prizadevajo »za čim več tujih programov dobiti 30 dnevni »catch-up« za splet, da bo potem lažje priti do nekaterih vsebin.«

Filmi: nadaljujte s kakovostnimi vs. želimo več komedij

Gledalko **M. S. J.** je zanimalo, ali bodo petkovi večeri tudi v prihodnje namenjeni kakovostnim filmom ali se obetajo kakšne spremembe.

»Zanima me, ali nameravate na TV SLO še predvajati take filme, namreč nivo televizije močno dvignejo, in kdaj jih nameravate predvajati - upam, da ne v poznih večernih urah, ampak ob 20. uri ali 21. uri. Čestitke za tak izbor filmov in upam, da se še odločite zanje.«

Urednica Uredništva tujega programa TV Slovenija **Neli Aberšek Vozelj**:

»Gre za komunikativen termin, namenjen širokemu občinstvu, zato tu pogosto predvajamo filme s prepoznavno ekipo in z atraktivno zgodbo. Nagovarjamo raznoliko občinstvo, zato se žanrsko gibljemo med tršimi dramami in polnokrvnimi kriminalkami, včasih predvajamo tudi kakšno črno komedijo. Temeljno izhodišče pa je kakovosten in gledljiv film za petkov večer.«

Dve gledalki (**P.** in **N.**) sta po telefonsko opozarjali, da je na TV Slovenija preveč filmov in nadaljevanj z mračnimi tematikami, želita si več razvedrilnih in komičnih vsebin.

Male sive celice: napaka v obrazložitvi odgovora

Gledalec **B. O.** je opozoril na napako v kvizu Male sive celice 2. 11. na TV SLO 1.

»Eno izmed vprašanj se je glasilo: »Ste novinar v času druge svetovne vojne, dobili ste sporočilo »operacija Barbarosa«. O čem boste poročali?« Pravilni odgovor je seveda bil, da o napadu sil osi na Sovjetsko zvezo. Nato pa je sledila poceni revolucionarna propaganda v obrazložitvi odgovora: »Kot novinar bi lahko v tem času delali na radiu Kričač oz. na radiu Osvobodilna fronta, kjer bi morali hitro in vestno poročati o ...«

Sestavljavec kviza bi moral vedeti, da v tistem času ni bilo ne OF ne Radia Kričač. Slovenski komunisti so takrat še mirovali, ker jih je preko Kominterne vezal sporazum Ribbentrop Molotov, Radio Kričač pa je začel oddajati šele 17. novembra 1941. Pa mi ne gre za to, da bi bil malenkosten in pikolovski, ampak me moti poceni propagiranje revolucije in obravnavanje druge svetovne vojne oz. vseh kompleksnih vprašanj po manihejski črno-beli matrici. Taki kratki propagandni vložki pa so zelo tipični za javno RTV.«

Pojasnilo je napisala urednica Malih sivih celic **Maruša Prelesnik Zdešar**:

»V oddaji Male sive celice se vedno trudimo, da najbolj natančno pojasnimo tematiko. V danem vprašanju smo želeli orisati predvsem pravilen odgovor in morda se nam je res letnica ustanovitve radia Kričač zdela bližje napadu osi na Sovjetsko zvezo, kot je to v resnici bilo. Nikakor pa ni bil naš namen propaganda katerih koli udeležencev vojne.«

Varuhinja je pritožniku pritrdila, da je bila v oddaji izrečena netočnost oz. vsebinska napaka, ki v programih RTV Slovenija niso dovoljene:

»Menim, da je vaše opozorilo doseglo namen, saj je uredništva spomnilo, kako pomembno je pred objavo preveriti še tako drobno malenkost, saj se lahko zaradi nepazljivosti in navidez majhne napake v občinstvu vzbudi vtis o neki skriti ali nepošteni nameri. Ob tem je v elektronskem mediju kakršno koli napako silno težko popraviti, vsekakor bistveno težje kot npr. na spletu. Prav zato že dalj časa razmišljam o pobudi, da bi takšne napake popravljali oz. razjasnjevali sproti oz. takoj, ko jih uredništvo zazna ali je nanje opozorjeno, in sicer na spletni platformi. Številni evropski mediji, tudi radijski in televizijski, imajo v ta namen vzpostavljeno posebno spletno točko (v angleščini običajno z imenom »Corrections/Clarifications«). Pisarna varuhinje je opravila analizo primerov dobrih praks s tega področja. O možnostih uveljavitve podobnega mehanizma sem se že pogovarjala z nekaterimi uredniki na RTV, do konca leta pa bom skušala izpeljati tudi širšo razpravo.«

III. ŠPORTNI PROGRAM

Zakaj komentator ni obsodil navijaškega izpada?

Gledalec **H. T.** je opozoril navijaških izpad na nogometni tekmi Maribor – Olimpija, 28. 9. na TV SLO 2, menil je, da se komentator prenosa ni ustrezno odzval.

»Pošiljam protest glede prenosa zadnjega derbija med Mariborom in Olimpijo, kjer so žalili Ljubljanačana, ki igra za Maribor. Kamera je pokazala celoten transparent, novinarja pa tega nista obsodila. To bi bilo v Evropi nemogoče, ker se nespoštljivosti ne podpira./.../ Novinarski standardi morajo biti visoki, izražanje spoštljivo, argumentirano. Predvsem pa argumenti taki, da se lahko odgovori s protiargumenti. Po žalitvah oz. z žalitvami pa se nikoli ne more ustrezno komunicirati. /.../

RTV Slovenija bi morala ta ekstremni navijaški del enostavno obsoditi. Mobilizacije preko tovrstne subkulture pa ni za podcenjevati in je navijaško kulturo treba ustrezno razvijati, odstranjevati škodljiva dejanja.«

Odgovor odgovornega urednika **Gregorja Peternela**:

»V Športnem programu obsojamo nekulturno vedenje vseh udeležencev športnih dogodkov. Reporterja sta se dogodka v svojem komentarju dotaknila, a ga obsodila nista, saj avtorjem transparenta nista želela dajati pozornosti, ki si je s svojim vedenjem ne zaslužijo. Z reporterjem Alešem Potočnikom sva se o dogodku pogovorila in ga analizirala.«

Nerazumne oglasne prekinitve med smučanjem

Več gledalcev je pisalo in klicalo zaradi oglasnih blokov v smučarskih prenosih, ki so po njihovem mnenju okrnili vsebino. Posebej so bili kritični 24. novembra, ko se je po prenosih smučarskih skokov v Wisli začel prenos druge vožnje alpskega smučanja za moške iz Levija; že po četrtem smučarju je prenos prekinil oglasni blok, nato pa je po desetih minutah prenosa sledila še ena oglasna prekinitvev. Menili so, da so gledali »oglasne s športnimi prekinitvami«. Primer odziva:

»Gledam prenos iz Levija, Finska, smucanje (sobota). In ceprav imajo "okna" za drobljenje programa z reklamami, vasi mojstri mirno tega uvrstijo svoj blok in jih ne zanimajo tekmovalci, ki se vedno vozijo nizdol. Ne, na Eurosportu si takih neprijaznosti ne privoscije, ker imajo odnos do sportnikov. Res bedno.« (**J. Z.**)

Gregor Peternel, odgovorni urednik Športnega programa:

»Program tekem svetovnega pokala vseh smučarskih panog pripravi Mednarodna smučarska zveza (FIS). Tekmovanje je veliko, zato vsaj konec tedna programa ne morejo pripraviti brez prekrivanja nekaterih tekmovalcev, pa čeprav se ravno zaradi televizijskih prenosov trudijo, da bi bilo tega čim manj. Načeloma je urnik vedno pripravljen tako, da ni prekrivanja prenosov moškega in ženskega alpskega smučanja (vsaj najboljših 30 tekmovalcev) ter moških skokov. Seveda pa jo vedno lahko zagode tudi vreme.

V nedeljo je bilo v naprej jasno, da se bosta konec skokov in začetek 2. vožnje slaloma časovno prekrivala cca 10 minut, potem pa je bil ta čas zaradi počasnega poteka tekmovanja v skokih, vreme, še nekoliko daljši. Odločitev je bila, da skoke spremljamo do konca. Razlogov za tako odločitev je bilo več kot dovolj.

Zaključek finalne serije : začetek 2. vožnje, Slovenec v boju za zmago v skokih, ob štirih tekmovalcih med 20 po prvi seriji : 19. in 22. mesto slovenskih slalomistov po 1. vožnji, ... tudi sicer dosegajo skoki najvišjo gledanost in je med gledalci zanje večje zanimanje kot za alpsko smučanje. Tudi tokrat je bilo tako.

Takoj, ko je skočil zadnji skakalec in je bilo potrjeno, da je Anže Lanišek osvojil 2. mesto, smo se vključili na slalom v Leviju. Na progi je bil že Štefan Hadalin, zamudili pa smo manj kot 10 sekund njegove vožnje. A drugače ni šlo. Imamo en program, a nič bistvenega nismo zamudili. Zadovoljen sem kako se je izšlo. V bistvu smo od slovenskih nastopov zamudili vsega skupaj 7 sekund druge vožnje Hadalina.

Oglasi. Televizijske pravice za športne dogodke mora TV Slovenija plačati, prav tako tehnične stroške, ... zato si prenosov brez prodaje oglasnega prostora ne moremo privoščiti. Skrbno pripravljamo oglasne bloke in se trudimo, da ob tem ne bi posegali v vsebino. Se pa zgodi ob primerih kot je bil slednji, a zaradi tega nikoli gledalci niso bili prikrajšani za nastop Slovencev ali razplet katere koli tekme. Ker so izpadli oglasi predvideni med prenosoma obeh tekem, smo jih nadomestili po vožnji obeh Slovencev, da so bili dolgi 7 minut, pa je razlog v tem, da smo jih predvajali tudi v času, med 16-im in 15-im tekmovalcem, ko je v programu predviden premor za oglase. Vsebinsko pa nismo zamudili nič bistvenega.

Kar se programa ORF tiče, je bila njihova odločitev tokrat nekoliko drugačna. Prenos skokov so prekinili cca 10 tekmovalcev pred koncem finalne serije in jih pokazali v posnetku po koncu slaloma. Vmes pa prav tako predvajali oglase in zamudili začetek 2. vožnje slaloma. Kaj bi bilo, če bi tako storili mi, najbrž ni potrebno razlagati.

PS: V danih okoliščinah smo, z nekaj sreče, pripravili najboljši mogoči program, kjer smo pokazali vse slovenske nastope in razplet obeh tekem. Oglasi pa so vedno načrtovani med dvema dogodkoma in v za to namenjenih prekinitvah tekmovanj. Če oglasov ne bo, potem se bo zmanjšalo tudi število prenosov ali pa jih niti ne bo več. Ne na TV Slovenija, ne na ORF, Eurosportu,...pa sem sam tisti, ki zagovarja vsebino programa, a se jasno zavedam tudi razpoložljivih sredstev s katerimi pripravljamo in načrtujemo program ter na kakšen način sredstva pridobivamo.«

Varuhinja je ob konkretnem primeru v pismu direktorici TV Slovenija **Nataliji Gorščak** zapisala, da se s programi, v katerih je toliko oglasnih prekinitvev, občinstvu lahko pošilja napačen signal, da je javnemu mediju denar pomembnejši od gledalcev - kar ne more biti res. Zapisala je tudi **MNENJE in PRIPOROČILO**:

»Menim, da odločevalcem na vseh ravneh, vse do vodstva RTV, ne bi smelo biti škoda časa za vnovično tehtanje o finančnih koristih in moralni škodi, ki se lahko pripeti v takšnih primerih.

Priporočam vnovično analizo možnih praks v drugih javnih medijih in iskanje vsaj kompromisne rešitve – npr. opustitev oglasnega bloka v takšnem zapletenem primeru, kot je bil v nedeljo, ali predvajanje športnega dogodka v pomanjšani sliki v času predvajanja oglasov.«

Na oglasne prekinitve v športnem programu je opozoril tudi gledalec **M. K.**, ki je menil, da je bil diskriminiran, ker med prenosom smučarskih tekov v šprintu v Ruki (29. 11., TV SLO2) ni mogel prebrati vseh pomembnih podatkov o tekmi.

»Najprej me je jezilo to, da se je prenos nekajkrat prekinil takoj (seveda zaradi EPP), ko so tekmovalci prečkali ciljno črto. S tem je praktično nemogoče spremljati vse čase in uvrstitve v nadaljnje tekmovanje, saj ko režiser postavi te podatke na ekran imam jaz na njemu »najboljšega sosed«. Višek ignorance javnega zavoda (ki ga zaenkrat plačujemo vsi državljani s prijavljenim TV ali radijskim sprejemnikom) pa je bil po koncu ženskega finala, ko so zaradi EPP zamudili predstavitev finalistov moškega finala i se v prenos vključili, ko so bili ti že skoraj na polovici proge.

Zdaj porečete, pa saj je spoštovani g. Fortin vse lepo razložil. To je čisto res, ampak kaj pa gluhi in naglušni, ki se zanašajo pri gledanju športnih prenosov le na to, kar vidijo (in seveda plačujejo RTV prispevek kot vsi drugi). Ne preostane jim nič drugega (kot meni), da v času EPP preklopijo na EUROSPORT (ampak jaz bom v bodoče tam tudi ostal).

Predvsem pa se bunim, ker to ni osamljen primer, ampak je to postala že nekaj časa stalna praksa TV Slovenija pri športnih prenosih. Pri ekipnih smučarskih skokih vmesnih rezultatov po končani skupini sploh več ne pokažejo, pri rokometni tekmi, kot da minute odmora sploh več ne obstajajo (obstaja pa »najboljši sosed«), še posebej pa je takšen način prenosa dobesedno »invaliden« pri prenosu košarke, saj smo gledalci, še posebej pa gluhi in naglušni, prikrajšani za kompletno statistiko. Za slednje je to eklatantni primer diskriminacije in upam, da se kdaj najde kak junak, ki jih bo tožil, saj ne dobi tega, kar plačuje.

Popolnoma razumem RTV, ki je v boju s komercialnimi TV v podrejenem položaju, kar se financ tiče in krvavo potrebuje denar od EPP. Ampak potem naj najde drugačen način.«

Varuhinja je podajala pojasnila o dovoljenem obsegu oglasov po Zakonu o avdiovizualnih medijskih storitvah, pomen trženja oglasnega programskega prostora z vidika poslovanja Zavoda ter prizadevanja za takšno umeščanje oglasov, ki ne bo zmotilo spremljanja programov. Primer odgovora:

»Lahko razumem gledalce, ki bi si želeli program z manj oglasnimi prekinitvami ali – po možnosti – povsem brez oglasov. Bojim se, da to ne bo mogoče, saj trženje oglasnega prostora (v televizijskih in radijskih programih ter na spletu) pomeni pomembne prihodek Zavoda. Na TV Slovenija si z oglasi zagotovijo petino sredstev za produkcijo, nakupe filmskih, športnih in drugih pravic itd. K sreči je oglasov v javnem mediju vendarle bistveno manj kot v komercialnih, posebej pa sem vesela, ker so številne vsebine, ki se sploh ne prekinjajo z oglasi, na primer: celovečerni filmi, otroške, kulturne, izobraževalne in dokumentarne oddaje, proslave, verski program itd.

Največja težava so športni in drugi prenosi, ko ni mogoče vnaprej napovedati, kdaj bodo prekinitve, saj se te prilagajajo poteku dogodka. Pri športnih prenosih je potek odvisen od vremena, tehničnih zapletov, poškodb športnikov itd., zato se predvajanje oglasov prilagodi tem ad hoc prekinitvam (v tujini se je za to uveljavil angleški izraz »commercial break«).

Pojasnjujem, da glede oglasov v športnih prenosih večkrat prejmem podobne kritike in pritožbe. Tudi drugi gledalci zatrjujejo, da so prikrajšani za ogled tekmovalnega programa, da se počutijo manj vredne od oglaševalcev in da bi se morala javna televizija odreči oglasnim prekinitvam, če gre to na škodo vsebine. Tovrstne odzive posredujem pristojnemu uredništvu Športnega programa in vodstvu TV Slovenija.

Odgovorni urednik Športnega programa **Gregor Peternel** je prebral vašo pritožbo in odgovoril:

»Povsem razumem gledalce. Se bom pogovoril s službo za trženje. Naredili bomo analizo in poskušali najti rešitev, da bi oglasi v čim manjši meri posegali v vitalni del vsebine programa. Trudimo se, da so oglasi umeščeni v za to predvidne prekinitve.«

V vlogi varuhinje lahko dodam, da pogosto opazim stisko programskih ustvarjalcev, ki so med kladivom in nakovalom, saj si po eni strani želijo pokazati vse, kar je mogoče videti v prenosu, po drugi strani pa so v program dolžni umeščati oglase, ki so vir prihodkov - tudi za plačilo prenosov (od pravic naprej).

Želela bi si, da bi bilo mogoče najti takšen kompromis med vsebinskimi in finančnimi interesi, da bi bili gledalci na prvem mestu. Menim, da bi bilo prav, če bi imeli uredniki možnost, da v posebnih okoliščinah ne objavijo oglasnega bloka, če presodijo, da bi bila škoda za ugled medija večja od finančne škode. Menim tudi, da bi bilo vredno poiskati način, da se v posebnih okoliščinah hkrati predvajajo oglasi in tekma. Žal je direktorica TV Slovenija Natalija Gorščak pojasnila, da tehnične možnosti za posredovanje t. i. slike v sliki še ni.

Upam, da se bo to čim prej zgodilo.«

IV. RAZVEDRILNI PROGRAM

Kviz Vem!: vprašanje in pohvala

Gledalec **K. R.** je menil, da vsi tekmovalci nimajo enake možnosti za hitro odgovarjanje in da so razlike glede na to, kje stoji tekmovalec.

»Večkrat tudi v večji družbi, ki vedno ugotavlja, da je dostop do odgovora na mestu ena neprimerno lažji, kot na ostalih dveh. Ni možno, da starejša dama pritisne desetkrat hitreje kot mlad športnik. Zakaj ne menjajo mest, da bi bila oddaja pravičnejša in gledalci bolj zadovoljni??«

Odgovor odgovornega urednika **Vanje Vardjana**:

»Spoštovani, vaša trditev, oziroma ocena, ne drži. Subjektivno sem vam morda zdi, da je zmagovalec prejšnje oddaje večkrat hitrejši od tekmecev, zna biti, da zato, ker se je z gumbom spopadel že v eni od prejšnjih oddaj. Da pa bi izničili tudi ta moment, naredimo pred vsakim snemanjem s tekmovalci poskusni krog, kjer damo vsem možnost spoznavanja gumba in pravega trenutka za odziv. Vseeno je pri novincih včasih faktor treme prisoten in vpliva na njihovo odzivnost ... Če bi vaše trditev držala, bi večina zmagovalcev zmagovala petkrat zapored, kar se v naših oddajah zgodi redkokdaj.«

Gledalec **S. J.** pa je pohvalil voditelja: »Pohvalite Aljošo Ternovška, danes ni drdral DOBRODOŠLI, ampak LEPO POZDRAVLJENI.«

Meje politične satire

Varuhinja je prejela novinarsko vprašanje, kakšno je njeno mnenje o najnovejši parodiji oddaje Kaj dogaja? in sicer o imitatorski točki Tilna Artača (1. 12. 2019 na TV SLO 1).

V tej točki je besedilo popevke Adija Smolarja Jaz sem nor predelano v parodijo z naslovom Jaz sem Žan, ki jo Mladi Slomar poje v parlamentarni dvorani, pri čemer besedilo po vsebini parodira javno delovanje poslanca Mahničiča.

Varuhinja je v odgovoru novinarki zapisala **MNENJE**:

»Menim, da je pri obravnavi konkretnega primera ključno, da je predmet parodije politik (torej javna oseba in ne morda običajen posameznik ali pripadnik ranljive skupine), saj je pri politični satiri in parodiji meja, do katere je umetniku s provokacijo, kritiko in družbenim komentarjem dovoljeno iti, postavljena bistveno višje. **Menim, da je iz točke mogoče nedvoumno razbrati, da parodija polemizira predvsem s politikovimi javnimi nastopi, da torej smeši, izkrivljeno zrcali in karikira posamezne politikove izjave. Zato menim, da v konkretnem primeru meja sprejemljivega ni bila prestopljena.** Ne glede na to bi uredništvu svetovala zadržanost, ko gre za uporabo skrajnih oznak in zlasti smešenja politikovega videza. Menim, da predmet satire in/ali parodije ne more biti oseba, ampak ravnanje in delovanje te osebe.«

V. PROGRAM PLUS

Prekinjen klic v Dobrem jutru

Gledalka **B. A.** je menila, da se je voditeljica oddaje Dobro jutro neprimerno odzvala na telefonski klic razburjene gledalke v oddaji z dne 19. 11.

»Če bi bila voditeljica profesionalna, je ne bi tako napadla in označila, da je bilo to žaljivo za osebe v studiu. Mislim, da v oddaji, ki teče v živo pričakujete tudi takšne klice, voditelj pa mora biti usposobljen telefonski klic mirno zaključiti. Najlažje je telefon prekiniti.«

Odziv urednice oddaje Dobro jutro **Daše Lamut Prosen**:

»V uredništvu ocenjujemo, da je voditeljica Ana Tavčar v primeru, ki ga problematizira gledalec, ravnala korektno in v skladu s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike o telefonskih klicih gledalcev in poslušalcev, ki med drugi navajajo: "... ob kršenju splošno veljavnih norm vedenja je treba kličočega brez oklevanja izključiti iz programa – z ustreznim pojasnilom.»

Voditeljica in gostje so se na klic gledalke odzvali z razumevanjem, kljub temu da je gledalka v televizijski eter izrekala žaljive besede, gostom očitala, da "čvekajo", da "naj jih bo sram", žaljiva je bila tudi do osebe, ki za omizjem ni bila prisotna in se tudi ni mogla zagovarjati. To pač ni nivo komuniciranja, ki bi bil primeren in sprejemljiv za televizijski eter. Četudi gre za kritiko, mora biti ta izrečena na primeren in spoštljiv način.«

Varuhinja se je z uredničnim pojasnilom v celoti strinjala, gledalka pa je vztrajala, da bi se morali z gledalko, ki je bila očitno v čustveni stiski, pogovoriti.

Ponovitev Redoljubice

Gledalca **B. P.** je zmotilo, ker so v oddaji Dobro jutro v prvem tednu novembra dvakrat predvajali isto rubriko Redoljubica.

»Ne rečem, da tematika ni zanimiva, ampak, da jo kar tako ponovijo v roku nekaj dni...«

Urednica oddaje **Daša Lamut Prosen** je pojasnila:

»Prispevek oz. rubriko Redoljubica smo premierno predvajali v petek, 8. novembra, in zaradi tehničnih težav (s terenom nismo mogli vzpostaviti neprekinjene povezave) ponovili še v ponedeljek, 11. novembra. Gre za odločitev, ki jo mora v nekaj sekundah sprejeti dežurni novinar v režiji.

Dobro jutro v spletnem iskalniku

Gledalca **M. L.** je zanimalo, ali je mogoče, da bi bili v spletnem arhivu RTV 4D dostopni vsi posamezni prispevki, objavljeni v oddaji Dobro jutro. Po njegovih izkušnja je iskalnik spletnega arhiva neučinkovit.

»Prosim vas, da uredite, da so vse oddaje Dobro jutro posamezno na iskalniku RTV Slovenija (tudi pet minutne, na primer pravni nasveti za darilno pogodbo), ne pa v dnevnem programu moraš iskati med 7:00 in 10:00 uro iščem ob kateri uri je bila na vrsti. Rad bi gledal oddajo med 9.00 in 10.00 na dan ob 9:30, ko je vaša dnevna ekipa v vrtcu Palček v petek, poiskati jo moram »kako? moram v celoten dnevni program Dobro jutro iskati to oddajo.«

Urednica oddaje Dobro jutro **Daša Lamut Prosen** je pojasnila potek arhiviranja prispevkov in pomagala s povezavo na rubriko, ki jo je gledalec iskal:

»Prav vse oddaje Dobro jutro in Dober dan so arhivirane v spletnem arhivu 4D RTV, po vsaki oddaji pa naročimo še posebej izrez nekaterih rubrik - uredniško presodimo, katere bodo gledalce najbolj zanimalo, ponavadi vključimo tiste, ki so bile ta dan najbolj odmevne. Seveda ne izrezujemo prav vsake rubrike oz. vsebine, ker bi morali za to v uredništvu imeti osebo, ki se ukvarja izključno s tem. Pri iskalniku vsebin na MMC pa je zelo pomembno tudi to, da vpišete pravilne ključne besede. Če boste imeli še kakršnokoli dilemo, pa se lahko vedno obrnete na uredništvo in vam bomo pri iskanju pomagali.«

Varuhinja je v odgovoru zapisala **PRIPOROČILO**:

»Dodajam, da bi si tudi sama želela, če bi bilo čim več vsebin »izrezanih iz oddaje« in arhiviranih posamično, vendar pa tudi povsem razumem, da majhna uredništva, kakršno je uredništvo oddaje Dobro jutro, za uresničitev takšne želje nimajo dovolj kadrov. (...) Vsekakor pa bom **uredništvu priporočila, da oddajo Dobro jutro objavijo vsaj po delih, kot je bilo v prejšnjih sezonah** (1. del od 7h do 8h, 2. del od 8h do 9h, 3. del od 9h do 10h). Menim, da bi v tem primeru bistveno lažje našli iskano vsebino, saj bi znotraj izbrane tretjine s klikom na časovno pasico hitreje našli, kar vas zanima.«

Zadnja beseda: o kulturi v Prekmurju

Gledalka **I. B.** si je po ogledu oddaje Zadnja beseda 28. 10. ustvarila mnenje, da ima Prekmurje v očeh večine prebivalcev, a tudi programskih ustvarjalcev TV Slovenija – popačeno podobo.

»Gospa so debatirale o gledališču, o obisku le-tega, o dostopnosti, o amaterskih gledališčih in podobno. In voditeljica ga. Smej je povedala, da ona prihaja iz Prekmurja, in ve, da tam ni gledališča in da prebivalci nimajo dostopa do visoke umetnosti.

Gospa se naj najprej poduči oz. informira o stanju, ki ga želi razlagati.

V Murski Soboti in tudi v Lendavi sta gledališki dvorani, kjer se lahko Prekmurci udeležujemo predstav (tudi abonmaji obstajajo) slovenskih poklicnih gledališč; v mesecu oktobru je bila na sporedu predstava Baal (SMG), v novembru V imenu matere (SNG Drama). In tako vsak mesec ena predstava za imetnike abonmajev.«

Varuhinja je menila, da je pritožba neupravičena:

»Menim, da za Prekmurje nikakor ne bi mogli reči, da je prezrto v programih RTV Slovenija. Praktično ni dneva, ko ne bi močna dopisniška ekipa iz Murske Sobote prispevala vsaj kakšne zgodbe za radijske in televizijske oddaje.

Letos pa je bilo Prekmurju posvečenih še nadpovprečno veliko programskega prostora: Prekmurci in drugi gledalci so pohvalili predvsem oddajo Dan v Prekmurju, ki je nastala ob robu državnega praznika avgusta. Morda vas bo zanimalo, da bo prihodnji teden na TV Slovenija na sporedu še en dokumentarec – scenarij sta prispevala Ksenija Horvat in Branko Šömen, režiser pa je Primož Meško.

Glede konkretne pripombe o izrečenem v oddaji zadnja beseda 28. oktobra pa menim, da je šlo za nesporazum. Če si boste še enkrat pogledali »sporni« odlomek, boste videli, da je voditeljica podala le kratko opazko, in sicer ne o splošni ponudbi na prekmurskih gledaliških odrih, ampak izključno o tem, da so bila gostovanja ljubljanske Drame redka ter da obisk takšni predstav vsekakor ni nekaj samoumevnega, kot je to morda za ljubljansko publiko.«

Enostranski prikaz krznarstva?

Gledalka **M. E. Š.**, ki se ukvarja s krznarstvom, se je pritožila nad oddajo Zadnja beseda z dne 8. 11. 2019, v kateri so govorili tudi o novici z britanskega dvora, da bodo v garderobi kraljice Elizabete odslej uporabljali umetno krzno. Gledalka je menila, da je bila krznarska dejavnost spet enostransko prikazana:

»V prispevku, na katerega se sklicujemo, so komentatorke v studiu izrekle vrsto enostranskih, zelo kritičnih misli o krznu, lastnih negativnih mnenj o tem, kaj naj bi krzno sporočalo o človeku, ki ga nosi in drugih nepreverjenih in tudi netočnih dejstev. Profesionalna združenja pogovor vidimo kot izjemno škodljiv, nedomišljen pogovor. Kot klepet, ki nima mesta v javnem mediju, ki je v svojem poslanstvu dolžan zagotoviti objektivne, korektne in poštene informacije. Čudi nas zato, ker bi s povabilom v studio nekemu, ki predstavlja krznarstvo, že lahko dosegli primerno uravnoteženost in prikaz etičnega, ekološkega in trajnostnega vidika našega posla.(...) Krzno je bilo predstavljeno kot nekaj družbeno zavržnega, odnos do krznenih izdelkov je odražal neprimernost in sovražnost, ton in agitacija govork pa sta pozivala, naj se naravnega krzna ne nosi. Nedvomno se pri kritiki uravnoteženosti sporočil tega pogovora lahko še dodatno sklicujemo na vaša zapisana merila, v katerih je jasno zapisano, da svoboda enega ne sme ogroziti svobode drugega.

Krznarstvo je poklicna dejavnost, ki deluje na prostem, hudo konkurenčnem trgu. Omenjena oddaja lahko pomembno vpliva na odnos do krzna, na njegovo percepcijo, na nakupne odločitve gledalk in gledalcev, s tem tudi na poslovanje celotne krznarske branže. Na ta način oddaja posega v svobodno tržno gospodarstvo in ruši razmerja, ki jih postavljajo običajni tržni dejavniki.«

Odgovor odgovornega urednika Programa plus **Roka Smoleja**:

»Menimo, da je bila tematika v omejenem času, ki je bil na voljo, vsebinsko dovolj temeljito razdelana, da so bili gledalcem v razpravi in spremljajočem prispevku ponujeni številni vidiki obravnavane problematike in da je bilo izmenjanih dovolj različnih, tudi nasprotujočih si stališč.

Da bi zagotovili različnost, celo skrajnost pogledov na obravnavano tematiko, smo v spremljajočem prispevku celo citirali stališče pritožnice v tej zadevi, ki je za enega od medijev izjavila: »Nasprotovanje krznu je napad na svobodo žensk.«

Nadalje menimo, da je bila komentatorska zasedba dovolj kompetentna za razpravo o predmetni temi, sploh če upoštevamo, da so pri debati sodelovali publicistka in filozofinja, pravnica in tudi oseba, ki je bila angažirana pri pripravi zakonodaje, ki v Sloveniji prepoveduje rejo in lov živali zaradi krzna. S tem smo sledili tudi Poklicnim merilom in načelom novinarske etike v programih RTV Slovenija, zlasti v členu, ki se nanaša na gostujoče komentatorje.

V nasprotju s pritožnico menimo, da smo v razpravi korektno obdelali etični, trajnostni in ekološki vidik obravnavane tematike. Etični in pravni (zakonski) vidik je zelo korektno in nevtrarno povzela pravnica Kresalova, pri čemer ji je ugovarjala komentatorka Jurasova, kar spet dokazuje, da so bila v debati soočena tudi nasprotujoča si mnenja. Prav posebna pozornost je bila v razpravi namenjena ekološkemu momentu: komentatorke so omenile modno industrijo kot velikega onesnaževalca, izpostavile problematiko uporabe volne in puha, problematizirale uporabo sintetičnih materialov in velike potrošnje, poudarile pomembnost trajnostne mode. Prav nobena od komentatork ni zavzela stališča, da bi bilo treba star krzneni plašč zavreči, čeprav bi tudi do takšnega mnenja imele vso pravico. Pritožnica tudi netočno navaja, da so komentatorke napačno povzele odločitev britanske kraljice v zvezi z nošenjem pravega krzna. Komentatorka Katarina Kresal je jasno povedala, da se je kraljica pravemu krznu odpovedala v prihodnje, da pa ne bo zavrgla starih krznenih oblačil.

Kot so izpostavile komentatorke, gre pri debati o nošenju krzna najprej za premislek o »osnovnem spoštovanju vsega živega«, kar pa po našem mnenju močno presega tržne interese prodajalcev in proizvajalcev krznenih izdelkov. Tudi zato menimo, da predstavnik krznarske branže takšne debate v nobenem primeru ne bi tehtno vsebinsko uravnotežil. V nasprotno nas ne bodo prepričali niti reklamni letaki o zasebni dejavnosti pritožnice, ki jih prilaga k pritožbi. Pritožnica si po našem mnenju uravnoteženje vsebin napačno razlaga. Uravnoteženje vsebin ne pomeni, da v studiu sedi nekdo, ki je »za« in nekdo, ki je »proti«.

Iz pojasnila **varuhinje**:

»Pojasnila bi le, da je iz poklicnih meril, ki opredeljujejo uravnoteženost poročanja oz. sestavljanja studijskih pogovornih zasedb, jasno, da ne gre za matematično razporejanje stališč za ali proti, ampak kot takšen prikaz dejstev, pogledov in razmišljanj, ki občinstvu omogoča, da materijo dobro spozna in si o njej ustvari lastno mnenje.

Uravnoteženosti ni mogoče ugotavljati s štoparico v roki, torej tako, da se štejejo sekunde, ki so ji imeli na voljo različni sogovorniki z različnimi stališči.

Dodajam, da lahko razumem razočaranje gledalca, če meni, da nek medij v daljšem časovnem obdobju v poročanju o neki tematiki privilegira eno stran. Pojasnujem pa, da kot varuhinja nimam ne orodij ne zmogljivosti, da bi kompetentno opravila analizo večletnega poročanja o

konkretni tematiki ter na podlagi te analize ugotavljala, ali gre dejansko za asimetrijo. Lahko pa pod drobnogled vzamem neko konkretno vsebino. To sem tudi storila.

Prepričana sem tudi, da občasne vključitve javnega medija v široko družbeno razpravo o neki tematiki, npr. gospodarski panogi, ni mogoče razlagati kot sodelovanja medija v neobjektivnem prikazu te tematike.«

Tudi nekaj pohval

Varuhinja je od uredništva v vednost prejela več pohval, in sicer za oddajo Zvezdana, z dne 9. 11. ter pohvali ekipi in sodelavcem oddaje Dobro jutro. Na varuhinjin naslov je prispela čestitka **N. K.** ustvarjalcem oddaje Zadnja beseda:

»Super je, tako glede izbora tem, kot tudi komentatork, komentatorjev. Pohvaliti je potrebno tudi voditeljico, ki zelo strokovno vodi pogovor. Hvala odgovornemu uredniku. bželim, da bi bila oddaja še dolgo na sporedu, saj kljub starosti (sem upokojena 10 let) zvem veliko novega, prav tako pa na osnovi razprave večkrat spremenim mnenje o marsikateri stvari.«

VI. TV MARIBOR

Poročanje o afriški prašičji kugi

Gledalec **M. V.** se je odzval na oddajo Ljudje in zemlja z dne 24. 11. Pohvalil je, ker so se ustvarjalci lotili prodiranja nevarne bolezni afriška prašičja kuga (APK), kritičen pa je bil, ker so se osredotočili na družinske kmetije in tako po njegovem mnenju izkrivljeno prikazali stanje prašičereje v Sloveniji.

»Oddaji, ki naj bi bila zelo gledana, pa je vseeno treba očitati, da praktično že ves čas od leta 1991 nekritično vidi samo in predvsem problematiko družinskih kmetij, čeprav te še zdaleč niso edine pri prireji slovenske hrane. Pravzaprav je večina, glede na število in površino s katero razpolagajo, predvsem ljubiteljsko in samooskrbno usmerjena, le malo je zares tržnih izjem, ki bi bile res pomembne za oskrbo slovenskega prebivalstva s hrano. Zato toliko bolj bode v oči izjava mag. Branka Belca, ki v današnji oddaji zatrjuje, da osemenjevalni center v Bakovcih »oskrbuje več kot polovico slovenske prašičereje«. To drži le pod pogojem, da Belec s tem misli le male rejce prašičev. (...)

Problem RTVSLO, kot nacionalne TV (za katero smo prisiljeni plačevati članarino vsi...), oziroma uredništva te oddaje, je v tem, da so njihove trditve prevečkrat netočne in nekritične, objavljenih podatkov (izjav) ne preverjajo, izbor prispevkov je preveč enostranski, stanovsko, celo politično, ozek (kot da bi bila interno glasilo KGZS), sem in tja celo populističen, zato predstavlja nevarnost nepopolnega obveščanja in zavajanja gledalcev. Menim, da si zaslužijo opomin v smislu, da je sem in tja potrebno pogledati tudi čez planke.«

Gledalec je prejel pojasnilo urednice oddaje in avtorice prispevka **Irme Ferlinc Guzelj**, da je bila v ospredju APK in ne pomen slovenskih družinskih kmetij ali farm glede prireje prašičjega mesa:

Prispevek smo pripravili z namenom, da bi gledalce ponovno opozorili na to zelo nevarno virusno bolezen prašičev in divjih prašičev, ki povzroča ogromno gospodarsko škodo in je že prisotna v sosednji Madžarski.

Če ne bomo preprečili vnosa bolezni v Slovenijo namreč ne bo več nobenih razprav o številu prašičev, ki so vzrejeni na družinskih kmetijah ali farmah, saj slovenskih prašičev ne bodo več vzrejali ne eni, ne drugi.

V prispevku smo opozorili na najpomembnejše ukrepe s katerimi lahko preprečimo vnos bolezni v Slovenijo. Našteli smo najpomembnejše klinične znake bolezni, ukrepe za preprečevanje bolezni ter opozorili na ravnanje v primeru, če bi se klinični znaki pojavili pri prašičih v rejah ali v primeru smrtnosti divjih prašičev.

Mag. Branko Belec, dr.vet.med., vodja Osemenjevalnega središča za plemenske merjasce v Bakovcih je v svoji izjavi opozoril na to, da v primeru izbruha bolezni ne bodo izgubili samo plemenskih merjascev, ki jih imajo v OS, ampak bodo tudi rejci izgubili proizvodnjo domačega semena, ki ga iz Bakovcev distribuirajo skoraj po vsej Sloveniji – tako za družinske kmetije, kot tudi za Farmo Ljutomer. Namen njegove izjave je bil predvsem opozoriti na razsežnosti katastrofe v primeru izbruha bolezni. Ali gre za distribucijo semena za polovico prašičereje, več kot polovico ali manj, bodo razčistili veterinarji in kmetijski strokovnjaki sami.«

Varuhinja je pojasnila, da ne morem obravnavati pavšalnih mnenj ali zatrjevanj o nekem programu in oddaji v daljšem časovnem obdobju, lahko pa obravnavam konkreten odziv na konkretno vsebino, objavljeno v zadnjih 30 dneh. Glede konkretne programske vsebine je menila, da je pritožba neupravičena:

»Pri presoji sem upoštevala fokus, kontekst in žanr obravnave. Menim, da je novinarka – urednica ustrezno odgovorila na očitke o netočnosti oz. zavajanju. V fokusu tega prispevka namreč ni bila analiza in prikaz celotne slovenske prašičereje ali prireje slovenske hrane nasploh, kakor tudi ne razmerja med vzrejo na družinskih kmetijah in farmah, ampak bolezen, ki se teritorialno nevarno približuje Sloveniji. Znotraj tega konteksta je bila izjava veterinarja umeščena kot ilustracija potencialne nevarnosti. V žanru poročila, ki poenostavljeno predstavi obravnavano tematiko, in katerega namen je podati ključne dejstva za razumevanje te tematike, ni običaj, da bi sleherno izjavo sogovornikov, še zlasti strokovnjakov, dodatno preverjali ali podvrgli kritični presoji. Kot novinarjevo dolžno skrbno ravnanje šteje, da je poiskal kvalificiranega in strokovno podkovanega govornika, ki lahko pojasni srž problema. Iskanje dodatnih virov, preverjanje izjave ali njeno soočenje z drugačno izjavo (trditvijo, podatkom ali dejstvom) je nujno, če je v fokusu obravnave kontroverzna tema, z veliko možnimi različnimi razlagami in pogledi, o kateri se krešejo mnenja javnosti in/ali stroke. Menim, da glede bolezni AFK, njene pojavnosti, razširjenosti, nevarnosti in možne preventive, kakor tudi glede stanja prašičereje na Slovenskem, ne bi mogli govoriti o takšnem razponu različnih mnenj.

Psihoterapevt o kaznovanju otrok

Varuhinja je prejela pritožbi na oddajo Dobro jutro 14. 11., ki je potekala v mariborskem studiu. V rubriki Svetujemo je psihoterapevt govoril o primernih oz. neprimernih metodah kaznovanja otrok. Gledalki je zmotilo lahkotno kramljanje, v katerem se je omenjalo tudi fizično kaznovanje otrok, ki ga slovenska zakonodaja izrecno prepoveduje, in je sporno tudi z drugih vidikov zdravja in razvoja otrok:

»Zelo sem razočarana nad celotnim prispevkom, tako nad voditeljema kot nad gostom. V bistvu gost poziva k kršenju zakonodaje, ki govori: Nasilje v družini je prepovedano. Nasilje je ... telesno kaznovanje otrok.

Ker ste javna televizija, nosite veliko odgovornost do vseh, predvsem do otrok. Veliko prispevkov je dobrih, vendar je ta, tako s tonom voditeljev kot s strokovnjakom, žal zelo neetičen, celo nevaren. V Sloveniji imamo primer, kjer je 2 letna punčka umrla zaradi nasilja staršev nad njo!! Žal vaš gost, kot kaže, ni v koraku s svojo znanostjo, saj vse novejša raziskave govorijo o škodljivosti kaznovanja, predvsem pa o škodljivosti telesnega kaznovanja, kamor spada tudi "ena po riti".

Izredno me žalosti, da pri izbiri gostov niste bolj previdni, prav tako pa me žalosti, da voditelja na javni televiziji ne poznata slovenskih zakonov. (P. B.)

»Oddajo Dobro jutro dokaj redno spremljam in so mi v večini vaši gostje všeč. Ravno zato sem bila toliko bolj presenečena nad prispevkom z gospodom terapevtom Milenkem Kovačevićem, ki je v oddaji izrekel kar nekaj, otrokom škodljivih, besed. Pri svojih nasvetih je izhajal iz tradicionalne avtoritativne vzgoje, ki temelji na kazni in umetno povzročenem strahu in nagradi. Tako je v celoti spregledal nevroznanost, ki je potrdila, da je takšno ravnanje z otroki škodljivo. Da se tako vzgajajo pridni in ubogljivi otroci in ne osebno odgovorni. Povdaril je tudi, da ena po riti ni škodljiva, da je celo nujna, ko stopnjujemo kritiko in ne dosežemo cilja, ki ga kot starši imamo. Povedal je, da to ni nasilje. Pa je prav vsak fizičen udarec nasilje in je tudi zakonsko prepovedan. Otroci potrebujejo meje. Te morajo biti spoštljive. Otroci s svojim vedenjem zrcalijo svoje počutje. Zato je naloga nas odraslih, da vedenje ustavimo in poiščemo vzrok zaradi katerega se otrok odklonsko obnaša.

Vaša oddaja je zelo gledana, zato se mi zdi nujno, da se pove, da je vsak udarec nasilje. Da odrasli udarimo otroka zato, ker več nimamo ideje kako otroka pripraviti k sodelovanju in ne zato, da bi se otrok iz tega kaj naučil. (...) Ključno je, da otroku postavimo mejo, vedenje ustavimo in se pogovorimo. Gre za sočutno vzgojo. Sočutna vzgoja ni permisivna, ker ima jasne meje, upošteva nevroznanost, se pravi delovanje, mreženje in zorenje možganov in učenja otrok kako naj se konstruktivno spopadajo z neprijetnimi občutki. (D. D.)

Varuhinja je v odgovoru zapisala **MNENJE** in **PRIPROČILO**:

»Menim, da je vaša pritožba upravičena. Menim, da mora javni medij pri obravnavi tematik, povezanih z otroki, odnosom do njih in njihovimi pravicami, in torej tudi pri razpravi o vzgoji otrok, ravnati izjemno pazljivo in odgovorno. Menim, da se pri tovrstnih vsebinah ne moremo sklicevati na velik razpon različnih (osebnih) stališč o tematiki, ampak morajo biti ta stališča strokovno podkovanana. **Menim, da je k razpravi o vzgoji otrok treba vabiti kompetentne sogovornike, ki lahko vzgojne nasvete utemeljijo z vidika stroke in znanosti, na podlagi izobrazbe s področja vzgoje v najširšem smislu (razvojni in drugi psihologi, pedagogi, psihiatri, socialni delavci, zdravniki itd.). Glede na to, da je v Sloveniji področje psihoterapije neurejeno in pravzaprav sivo polje, v katerem je težko ugotavljati strokovno podkovanost oseb, ki se imenujejo »psihoterapevti«, bi morala v medijski obravnavi vzgojnih vsebin veljati še dodatna previdnost pri izbiri gostov, ki svetujejo občinstvu.** Če pa se tematika dotika kazni, pa tem bolj velja previdnost, saj je kaznovanje otrok regulirano v zakonodaji, v kateri je vsaka oblika telesnega kaznovanja otrok izrecno prepovedana in opredeljena kot nasilje (Zakon o preprečevanju nasilja v družini).

Uredništvom, ki v program vključujejo svetovalne vsebine, bom priporočila notranjo razpravo o izbiranju in definiranju tem in gostov, ki naj izhajata iz podrobne in široke seznanitve z obravnavanimi tematiki, zlasti, če se dotikajo otrok.«

Pohvali v vednost

Varuhinji so iz regionalnega televizijskega programa v vednost poslali dve pohvali, in sicer za oddajo *Dobro večer*, 11. 10. in za vsebine v oddaji *Dobro jutro*.

VII. SPLOŠNO

Toliko dobrega, da je težko vse pogledati!

Gledalka **D. J.** je pohvalila program prvega in drugega televizijskega programa v letu 2019.

»Resnično imate veliko dobrih oddaj, tako da je včasih kar problem vse pogledati. Imate odlične filme, nadaljevanke in tudi razne izobraževalne in kulturne oddaje. Upam, da bo tako dober program tudi v naslednjem letu.«

RADIO SLOVENIJA

VIII. RADIO PRVI

O nagrajenem projektu brez omembe avtorja

Varuhinja je prejela pritožbo arhitekta **N. K.** glede prispevka v oddaji *Danes do trinajstih*, 4. novembra o evropski nagradi za celjski paviljon, pri čemer avtor arhitekture ni bil omenjen.

»Prosim, če se v eventualnih prihodnjih poročanjih to upošteva, omeni vse slavljence in res upam, da se je mene zamoščalo po nerodnosti in zaradi nepoznavanja samega projekta in slavnostnega dogodka.«

Iz odgovora **Danijela Posleka**, ki ga je varuhinja prejela v vednost:

»... če boste pozorno prisluhnili, je novinar navajal mnenje celjskega župana, ki je omenil odlično sodelovanje občine, Zavoda za varstvo kulturne dediščine in Pokrajinskega muzeja Celje. Ali novinar ob tem dobesedno navede še arhitekta pa je stvar njegove avtorske vsebinske presoje, s katero se lahko strinjamo ali pa tudi ne. Prav gotovo pa se v njo ne vmešavamo.«

Varuhinja je bila seznanjena tudi z nadaljnjo korespondenco med pritožnikom in odgovornim urednikom ter pritrdila pritožniku glede pomanjkljivega navajanja.

»Menim, da je pri presoji o celovitosti in natančnosti neke programske vsebine vselej treba upoštevati fokus, kontekst in žanr obravnave. V konkretnem primeru je bilo dopisnikovo poročilo posvečeno eni sami temi, to je nagradi za projekt, katerega avtor in projektni vodja ste bili.

Novinar je v fokus obravnave postavil podelitev nagrade, ki jo je kot investitorica vzornega projekta za ohranjanje dediščine prevzela občina, zato je razumljivo, da je v prvi vrsti besedo dal predstavnikom občine in muzejske stroke.

Menim pa, da bi bilo pravilno omeniti tudi avtorja, ne le zaradi moralnih pravic, ampak predvsem zato, ker je njegova omemba nepogrešljiva sestavina celovite informacije o nagrajenem paviljonu: kdo je projekt predlagal in utemeljil (muzealci, konservatorji), oblikoval idejo, izdelal načrt in projektiral (arhitekt, projektant) ter družbeno spodbujal, podpiral in tudi financiral (občina). Razumljivo je, da novinar vselej naredi izbor, v skladu z zornim kotom obravnave, kar je – poleg poenostavitev - ključen del novinarskega dela. Vendar pa mora skrbno tehtati, kako selekcionirati informacije, da ni oškodovana celovitost.«

Pritožnik je v odgovoru na odgovor sporočil, da je bil v stiku z novinarjem in da razume, kako je prišlo do spregleda.

Zvočna knjiga Jezero: čas predvajanja

Poslušalka **D. P.** se je po telefonu pritožila, da čas predvajanja poglavij zvočne knjige kriminalnega romana Jezero ni primeren, saj so v zgodnjih večernih oz. poznopopoldanskih urah pred radijskimi sprejemniki tudi otroci.

Danijel Poslek, odgovorni urednik Prvega:

»... zvočna knjiga Jezero je vrhunski kriminalni roman, v njeno izdelavo je bilo vloženih več kot 100 ur dela in prav je, da takšen projekt izpostavimo tudi v programih nacionalnega radia. Na Prvem smo jo v termin 18.15 uvrstili z namenom, da jo sliši čim več ljudi, nikakor pa to ne vpliva na druge vsebine. Pravljica, ki jo omenjate, je v programu več kot eno uro po koncu predvajanja zvočne knjige, vmes je med drugim še informativna oddaja Radijski dnevnik.«

O uničenih križih pa nič, II

Tudi odgovorni urednik **Danijel Poslek** je odgovoril na sporočilo **J. B.**, da je RTV zamolčala novico o uničenju križev pri Komendi (glej str. 12):

»... o uničenju križev v Komendi nismo bili obveščeni. Tudi zato o tem v informativnih oddajah nismo govorili. Verniki za ustvarjalce radijskih vsebin nikakor niso drugorazredni državljani, ob tem naj spomnim, da smo v preteklosti dosledno poročali o primerih, ko so se na cerkvah in drugod pojavljali napisi z žaljivo vsebino ali pa je šlo za fizično uničenje določene lastnine. Vsakršno takšno obliko izražanja nestrpnosti namreč ostro obsojamo in o njej poročamo takoj, ko informacijo imamo.«

Pohvala Studiu ob 17.00

Poslušalka **M. H.** je pohvalilo oddajo Studio ob 17.00, z dne 18. 11. o gradnji kanalizacije čez vodovarstveno območje.

»Vaša novinarka ga. Alenka Terlep je odlično (uravnoteženo, strokovno, informirano in z zdravo pametjo) vodila Studio ob 17h in to s tako občutljivo temo, kot je kanal C0 (čez vodovarstveno območje). Vse pohvale voditeljici!«

Varuhinja je pohvalo posredovala uredništvu.

Deset vprašanj o Prvem

Poslušalec **J. T.** je poslal obsežno pismo o glasbeni podobi Prvega, ko ga je varuhinja pozvala, naj bo bolj konkreten, če želi prejeti konkretne odgovore, pa je poslal 10 vprašanj o izboru glasbe in o vplivu poslušalcev na ta izbor. Odgovore sta pripravila odgovorni urednik Prvega Danijel Poslek (1 – 4) in varuhinja (5 – 10).

Vprašanja **J. T.** in odgovori odgovornega urednika Prvega programa Radia Slovenija **Danijela Posleka**:

1. Kaj so merila za dogodek, da se objavi v jutranju oddaji v rubriki "na današnji dan"? Ali tistemu, ki to oddajop pripravlja res več pomeni baskitarist skupine Fleewood Mac, glavno mesto Japonske, Norbert Wiener itd kot Slavko Avsenik.

Najprej je potrebno pojasnilo, da ob jutrih ne pripravljamo rubrike »Na današnji dan« ampak »Jutranji koledar«. Pri pripravi rubrike »Jutranji koledar« izpostavljamo zgodovinske dogodke, obletnice, prelomnice. Odločitev uredništva je, da izpostavljamo pretežno tuje dogodke, kar pa ne pomeni, da domačih ni. Upoštevati je potrebno, da vsak dan ob 12.05 pripravljamo tudi rubriko »Na današnji dan«, ki pa je posvečena v veliki meri domačim dogodkom

2. Kdo in zakaj je odločil, da jutranji program vodita dve osebi?

Jutranji program Prvega programa je eden izmed paradnih stebrov našega delovanja, zato mu posvečamo vedno več pozornosti. Prvi program je tudi edini, kjer je voditelj prisoten že od 5h dalje. Ker želimo ta potencial jutranjega programa še bolj izkoristiti, smo se v preteklosti odločili za nekaj sprememb, tudi to, da bolj aktivno v jutranji program vključujemo napovedovalca. Tudi v preteklosti sta bila na programu tako voditelj kot napovedovalec, le da je slednji prišel manj do izraza, zdaj pa ga bolj aktivno vključujemo v podobo jutranjih vsebin.

3. Zakaj ni niti ene oddaje v dopoldanske časi o slovenski narodno zabavni glasbi? O vseh drugih glasbenih mogočih in nemogočih zvrsteh pa te so.

V dopoldanskem času nimamo oddaj o konkretnih glasbenih zvrsteh, dejstvo je, da v različnih oddajah pridejo na vrsto različne zvrsti, tudi narodno zabavna glasba. To sicer redno uvrščamo tudi v dnevne programske pasove.

4. Kdo in s kakšnimi merili se na prvem radijskem programu izbira glasba?

Glasbo na našem programu izbirajo kolegi glasbeni uredniki, ki so vsi visoko izobraženi muzikologi in glasbeni pedagogi. Nekateri so starejši, drugi mlajši in njihov izbor je seveda plod lastnih glasbenih izkušenj, poznavanja in predvsem prav tako doživljanja sveta okoli sebe. Na našem programu se predvaja okoli 70 % slovenske glasbe – po zakonu smo dolžni, da je večina te glasbe mlajša od dveh let.

Vprašanja **J. T.** in odgovori **varuhinje** pravic gledalcev in poslušalcev:

5. Kaj za vas kot varuhinjo poslušalcev in gledalcev pomeni mnenje enega človeka? Koliko ljudi mora izraziti mnenje, da ga upoštevate?

Menim, da vsako mnenje šteje, prav je, če programski ustvarjalci dobro poznajo pričakovanja občinstva in jih v največji možni meri upoštevajo.

Kot varuhinja vsako mnenje posredujem na pravi naslov, vendar jih ne seštevam, saj so za merjenje razpoloženja občinstva pristojne in kvalificirane posebne analitične službe. Varuh primarno obravnava pritožbe o kršitvah standardov in etike.

6. Koliko poslušalcev bi se moralo javiti, da bi v jutranjem programu; na prvem radijskem programu predvajali več slovenske klasične narodno zabavne glasbe?

Programske zasnove in sheme se ne oblikujejo na podlagi televotinga, ampak jih pripravijo uredništva, na podlagi svojih pristojnosti in kompetenc ter izhajajoč iz nalog, zapisanih v Zakonu o RTV Slovenija. Te zasnove in sheme se vsako leto zapišejo v Programsko-poslovni načrt RTV Slovenija, o katerem razpravljajo in ga – kot predstavniki javnosti – potrdijo člani Programskega sveta RTV Slovenija (npr: [PPN 2019](#)).

7. Ali imate podatke kdo so vaši poslušalci glede na poklic, regijo ali starost?

Podatke o občinstvu, gledalskih in poslušalskih navadah, zbira in analizira Služba za programski kontroling RTV Slovenija.

8. Zakaj nimate odprte telefonske linije vsaj eno uro vsak teden, da bi poslušalci lahko podajali svoje mnenje?

Varuhinjina telefonska številka je 01 475 47 00. Na tej številki je tudi odzivnik, na katerem je mogoče povedati mnenje. Vsako mnenje posredujem na pravi naslov. Mnenje o delovanju RTV Slovenija je mogoče posredovati tudi Službi za komuniciranje (01 475 25 32) ali odgovornim urednikom (kontakti so na povezavi v uvodu tega pisma).

O zasnovi programov in o interaktivnosti programov se odgovorni uredniki programov odločajo na način, kot je opisan v točki 6.

9. V koliko primerov ste upoštevali želje poslušalcev in v kakšnih primerih?

Na željo poslušalcev/gledalcev/bralcev RTV vsebin lahko posredujem sporočilo na pravi naslov, lahko tudi pridobim informacijo ali odgovor v posameznih primerih. Pričakovanja občinstva, kot jih zaznam iz odzivov, posredujem pristojnim in jim predlagam, da jih v največji možni meri upoštevajo. Pri pritožbah na programske vsebine in storitve ne izhajam iz želja občinstva, ampak preverjam skladnost s standardi, kodeksi itd.

10. Kaj je vaše mnenje: Zakaj vaši poslušalci, ko izbirajo glasbo izberejo popolnoma drugo zvrst kot vaši uredniki?

Radijskih programov RTV Slovenija je veliko (Prvi, Val 202, Ars, RSi, Radio Koper, Radio Maribor, MMR, Radio Capodistria), nobenega ne spremljam tako podrobno, da bi vedela, kakšno glasbo izbirajo poslušalci. Glasbeni uredniki svoje delo opravljajo na podlagi svojih strokovnih znanj, kvalifikacij in kompetenc (odgovor pod točko 4), zasnov in glasbene podobe posameznih programov, pasov in oddaj ter v skladu z zakonom (kvote), medtem ko poslušalci verjetno izbirajo po svojem okusu.

IX. Splošno

Ljubljanocentrično o vremenu

Poslušalec **D. Š.** je opozoril, da v ljubljanskih studiih javnega radia zlasti pri vremenskih napovedih večkrat pozabijo, da ne naslavljajo le poslušalcev v Ljubljani.

»Novinarji velikokrat pavšalno navedejo (povzemajo), npr. "da bo danes pri nas deževalo". Večina se ta napoved nanaša zgolj na osrednjo Slovenijo, ne pa npr. na SV del Slovenije oz. Prekmurje, kjer je lahko aktualno vreme za tisti dan velikokrat povsem drugačno, npr. sončno. Enako tudi pri napovedih za prihodnje dni. Je pa res, da so tudi nedosledni pri podajanju informacij vremenski poročevalci iz ARSO-ja.

Nacionalni radiji delujejo v javnem interesu za celotno območje RS, zato je potrebno podajati natančne in popolne informacije tudi za tiste ljudi, ki ne živijo v osrednjeslovenskem pasu.«

Varuhinja je med drugim zapisala:

»Tudi sama opazim, da voditelji programov včasih kar pozabijo, da je Slovenija na vse načine raznolika država, tudi po meteoroloških značilnostih. Razumljivo je, da ni mogoče v vsakokratni vremenski rubriki opisati sleherne podrobnosti ali odtenka vremenske napovedi. Tudi zato se meteorologi Agencije republike Slovenije za okolje (ARSO) nujno zatekajo k poenostavitvam in selekciji. Verjamem pa, da v večini oddaj in programskih pasov sledijo javnemu interesu.«

MMC

I. VSEBINA

Komentiranje črne kronike

Bralko **K. T.** je zanimalo, ali bi bilo mogoče ukiniti možnost komentiranja novic iz črne kronike, ter kaj o tem meni varuhinja.

Urednica Uredništva novih medijev **Kaja Jakopič**:

»Pod nekaterimi novicami na ČK omogočamo komentiranje kadar gre za novice, ki se ne navezujejo na smrtne žrtve, otroke ali, kadar ne gre za t.i. občutljive teme (goljufije, ropi, kaz. dejanja javnih oseb,...). V primeru, ko gre za poročanje s sodnih procesov, ki se navezujejo na kazniva dejanja s posledicami smrti, pa članke dajemo na predmoderacijo. Ostale novice v tej sekciji pa nimajo omogočenega komentiranja in so zaklenjene.«

Varuhinja je zapisala:

»Glede črne kronike in možnosti komentiranja se nagibam k vašemu stališču, in sicer, da bi se tovrstni članki povsem zaklenili za razpravo. Menim, da je vloga komentarjev ne le v interakciji z občinstvom, ampak predvsem v odpiranju platforme za javno razpravo o različnih družbenih temah, ki so v javnem interesu. Pri črni kroniki takšne razprave ne opazim. Res pa je, da je ne morem konsistentno spremljati in analizirati. Menim, da je pomembno vztrajati pri gostem situ, ko se uredništvo odloča, kdaj te teme odpre za komentiranje.«

O Pečnikovem stadionu tudi z vidika stanovalcev!

Civilna pobuda prebivalcev Fondovih blokov v Ljubljani (zanjo **K. S.**) meni, da RTV Slovenija o projektu Bežigranski športni park (BŠP) v daljšem časovnem obdobju necelovito predstavlja tematiko, zlasti glede njihovih prizadevanj v postopku pridobivanja dovoljenj. Zmotila jih je novica na MMC z naslovom Enajstletna saga z obnovo bežigranskega stadiona se nadaljuje (24. 9. 2019), v kateri se za stanovalce Fondovih blokov uporablja beseda »vrtičkarji«. Objavljena je tudi županova izjava, ki po zatrjevanju pritožnikov ni točna. Varuhinjo so seznanili, da je odgovorna urednica Informativnega program zavrnila zahtevek za objavo popravka. Varuhinja je pojasnila, da glede popravkov po Zakonu o medijih nima pristojnosti, lahko pa obravnava odziv na programsko vsebino v skladu s svojimi pristojnostmi. Pritožnica je podala pritožbo:

»Vsebinsko članka je predvsem poročilo o glasovanju o dogajanju v mestnem svetu MOL ob podaljšanju družbene pogodbe podjetja Bežigranski športni park ter povzetek obravnav sodelujočih, med drugim tudi besede župana o lastništvu vrtov v Fondovih blokkih. V članku je kot podnaslov avtor zapisal: "Projekt uspešno blokirajo "vrtičkarji", ob zaključku članka pod fotografijo pa je ponovno uporabil izraz "vrtičkarji" in sicer je napisal, da "Pečnikov projekt obnove blokirajo "vrtičkarji" iz Fondovih blokov".

Obe trditvi sta žaljivi, hkrati pa tudi napačni in zavajajoči. Rada bi poudarila, da žaljenje oz. zasmehovanje skupine ljudi, ki se z legitimnimi sredstvi zavzemajo za varovanje svojih pravic, ki jim pripadajo v skladu s predpisi, po mojem prepričanju resnično ne sodi na nobeno televizijo, še posebej pa ne na javno. Poleg tega sta obe navedbi tudi nepravilni. Kot verjetno dobro veste, samo dejstvo, da je nekdo vrtičkar (*Definicija SSKJ: vrtičkar: kdor se ljubiteljsko ukvarja z gojenjem vrtnine, okrasnih rastlin*) ni nikakor povezano z lastništvom vrtov, o čemer govori članek. Prav tako to dejstvo tudi nikogar ne kvalificira za sodelovanje v upravnih ali pravnih postopkih, v katerih lahko udeleženci nasprotujejo projektu. V takšnih postopkih lahko sodelujejo samo posamezniki, ki izkažejo svoj pravni interes (npr. etažni lastniki, stanovalci, ki prebivajo v vplivnem območju ipd.) ne glede na to, ali so »vrtičkarji« ali ne. In v tej luči njihovo poimenovanje z "vrtičkarji" kaže na nedvoumen namen avtorja, da diskreditira nasprotnike Pečnikovega projekta oz. njihova prizadevanja.

Sprašujem se tudi, zakaj se je avtor oz. uredništvo odločilo za zasmehovanje in žaljenje prebivalcev Fondovih blokov ter zavajanje javnosti? To v tem primeru ni niti informativno ne objektivno informiranje. Koristi prinaša izključno samo investitorju. Kako s takšnim poročanjem TV SLO uresničuje svoje javno deklarirane cilje in poslanstvo? Iz prakse RTV SLO ob naši tematiki lahko sklepamo, da je glavni cilj RTV SLO zasmehovanje nasprotnikov spornih projektov, ki jih vsiljujejo investitorji in politiki, ne pa iskanje resnice in informiranje gledalcev oz. bralcev.

V članku je problematična tudi navedba izjave g. Jankovića v zvezi z odškodninskim tveganjem v primeru nepodaljšanja družbene pogodbe. Ta izjava je po našem trdnem prepričanju povsem neresnična, saj je resnica ravno nasprotna. Tveganje za odškodnine predstavlja ravno podaljšanje družbene pogodbe. Pri tem gre za pomembno javno informacijo o visokih odškodninskih tveganjih javnih sredstev, ki jim je MOL lahko izpostavljena s podaljšanjem družbene pogodbe. O tem smo še pred glasovanjem obveščali tako mestne svetnike kot tudi novinarje in medije, med njimi tudi RTV SLO. Tako je bila RTV SLO ta informacija znana in na voljo. Najmanj, kar bi pričakovali je, da bi ob citatu županove izjave javnosti posredovali vsaj našo informacijo o tem, da obstaja nasprotno mnenje in da župan ne govori resnice, če se že nobeden od novinarjev ni mogel poglobiti v problematiko, ki je vredna kar nekaj milijonov evrov javnega denarja. Namesto tega je RTV SLO objavila samo eno (županovo) različico problema ter tako aktivno sodelovala pri dezinformiranju javnosti.«

Odgovor varuhinje vsebuje **MNENJE IN PRIPOROČILO**:

»Menim, da je vaša pritožba upravičena v delu, ki se nanaša na pejorativno oznako in pripisovanje odgovornosti za zastoj projekta.

»Na MMC so 24. 10. objavili novico, katere vir je Slovenska tiskovna agencija (STA), kar je tudi ustrezno označeno. Agencijska novica z izvirnim naslovom Ljubljanski svetniki še za tri leta podaljšali družbeniško pogodbo podjetju BŠP (STA, 23. 9. 2019, 18:45) je na portalu MMC prenesena v celoti in skoraj dobesedno, z izjemo opreme spletnega članka. Županova izjava, ki vas je zmotila, je sestavni del agencijske novice, zato menim, da je neupravičeno pričakovati, da bi novinarji RTV dodatno preverjali točnost takšne navedbe.

Avtorski vložek novinarja K. G., s katerim je dopolnjena agencijska novica, so naslov, mednaslov ter podpis pod fotografijama. Poudarjam, da je opremo spletnih člankov treba razumeti kot del vsebinske celote, pri čemer so naslovi in mednaslovi mišljeni kot izstopajoči poudarki, katerih namen je pritegniti bralca in ga usmeriti k prepoznavanju pomembnejših delov vsebine.

Menim, da je uporaba besede »vrtičkarji« neprimerna in je ni mogoče razumeti kot nevtralno oznako za lastnike oz. uporabnike vrtičkov, saj tega pomena beseda sploh nima. Prav tako beseda ni bila uporabljena v nevtralnem pomenu, za ljubiteljske vrtnarje in obdelovalce vrtičkov, kar je razvidno že iz navednic, ki poudarjajo, da ne gre za običajno rabo besede. Označene z navednicami pa je tudi ni mogoče razumeti kot nevtralno sopomenko za stanovalce Fondovih blokov. Menim, da so jo bralci članka lahko razumeli kot posmehljivo oznako za eno od strani v postopku, na kar kaže tudi posnemanje in uporaba iste besede v objavljenih komentarjih pod člankom.

Menim tudi, da mednaslov »Projekt uspešno blokirajo 'vrtičkarji'« netočno poenostavlja tematiko in bralcu neupravičeno sugerira, da izključno odgovornost za zastoj nosi le ena in izrecno imenovana stran. Iz vsebine pod takšnim mednaslovom je sicer nedvoumno jasno, da je za blokado zadeve bistveno več razlogov: vprašanje lastništva vrtičkov je po županovem mnenju le »ena izmed težav, ki pestijo projekt«, iz objavljenih izjav svetnikov pa je razvidno, da so argumenti proti BŠP raznovrstni.

Menim, da zaradi neprimerne besede in mednaslova še ne moremo govoriti o grobi napaki ali takšni kršitvi, zaradi katere bi bilo občinstvo prikrajšano za celovito informacijo ali zavedeno v razumevanju vsebine. Kljub temu menim, da gre za primer, ki kaže na nujno natančnost in previdnost pri poenostavljanju tudi v krajših novinarskih formah in minimalnih avtorskih posegih v agencijske novice.

Ob tem poudarjam, da **je poenostavljanje pomembno orodje novinarjev, saj v zapletenih in dolgotrajnih zadevah ni mogoče vselej predstavljati tematike v vsej širni in raznolikosti ter v vseh odtenkih. Po drugi strani pa se je ravno v zadevah, ki so polemične, kontroverzne, ki delijo javnost in stroko, ki imajo več različnih akterjev in udeležencev, treba posebej izogibati posploševanju in površnostim, ki lahko vzpostavijo ali utrjujejo stereotipe ter spodkopljejo načela natančnosti, verodostojnosti in uravnoteženosti.** Poudarjam še, da imajo uredništva vso pravico, da avtonomno ter na podlagi poklicnih kvalifikacij, izkušenj in vsakokratne presoje odločajo, kako bodo spremljala posamezne etape v dolgotrajnih postopkih. Tudi v primerih, ko lahko pogojno govorimo o več vpletenih straneh – npr. državi, investitorju in civilni družbi – za celovitost prikaza ni nujno vključiti vseh (so)akterjev, ampak je to odvisno od fokusa, konteksta in žanra obravnave. Ne glede na to pa je treba poskrbeti, da so v daljšem časovnem obdobju predstavljeni različni pogledi, razlage in interesi, pri čemer morajo uredništva ohranjati nepristransko držo.

Menim, da je pri tem smiselno omeniti primera, ki sem ju obravnavala letos, in sicer pritožbi glede poročanja o vlogi civilne družbe v projektih Magna in spodnjesavske elektrarne (februarsko poročilo str. 8 in majsko poročilo str. 12). Februarja sem tako opozorila: »Zlasti v kompleksnih in kontroverznih tematikah, o katerih se javno krešejo mnenja, uredništva ne morejo izbirati strani ali se postavljati na eno ali drugo stran oz. namesto javnosti tehtati, katera stran ima bolj prav (v tem primeru: investitor ali okoljevarstveno društvo). Vsebine morajo podajati tako, da lahko pretehta javnost. Tematiko je treba prikazati v vsej širini, z vsemi pomembnimi dejstvi in okoliščinami, s kritično distanco do vseh strani in brez solidariziranja s katero koli stranjo ter tako, da si lahko gledalci (poslušalci, bralci) sami oblikujejo pogled na konkretno zadevo.«

Menim, da je to mnenje lahko relevantno tudi v zadevi, o kateri ste mi pisali, in da ni odveč, če ga ponovim.

Uredništvu novih medijev (MMC) bom priporočila poglobljeno razpravo o načelu natančnosti, zlasti pri opremljanju spletnih člankov, vsem uredništvom RTV Slovenija pa vnovičen razmislek o celoviti obravnavi kompleksnih in kontroverznih vsebin, kot jo opredeljujeta načeli uravnoveženosti in verodostojnosti v Poklicnih merilih in načelih novinarske etike.«

Bralka je v odgovoru problematizirala povzemanje agencijske izjave, katere točnosti se ni preverilo:

»Rada bi pojasnila, da pri tem ne gre za preverjanje točnosti povzemanja STA. Gre za preverjanje točnosti oz. resničnosti županove trditve, in to še o zadevi, ki bo lahko davkoplačevalce stala kar nekaj milijonov in je torej zagotovo pomembna.«

Varuhinja je bralki pritrdila, da so novinarji dolžni poglobljati novice, jih dodatno preverjati, nenehno terjati odgovore na vprašanja ter dvomiti o kategoričnih trditvah ljudi, ki majo moč, a ob tem dodala:

»Po drugi strani pa je nerealno pričakovati, da bi novinarji katerega koli medija, tudi javnega, raziskovali ozadja sleherne agencijske novice ter preverjali točnost sleherne izjave, ki jo povzamejo ali objavijo. Tako nepredstavljivo velike naloge ne more prevzeti noben medij. Menim tudi, da bi bilo na podlagi izoliranega primera neupravičeno pavšalno zatrjevati, da novinarji nekega medija nikoli ničesar ne raziščejo in da je zato smiselnost obstoja tega medija pod vprašajem. Prepričana sem, da mi ni treba posebej pojasnjevati vseh nalog, ki jih opravlja orjaški javni medijski servis. Informiranje je ena od teh nalog. Televizija je en del tega servisa.

Menim, da v RTV vsebinah – televizijskih, radijskih, spletnih – ni težko najti dodanih vrednosti, kot jih omenjate. Že samo v Informativnem programu TV Slovenija sem samo v zadnjem obdobju spremljala kar nekaj vsebin, ko so bili predmet novinarske raziskave ravnanja in izjave ljubljanskega župana. Na vprašanje, ali so konkretni naslovniki vaše konkretno opozorili razumeli kot alarm za dodatno raziskavo, ne morem odgovoriti, saj o tem tehtajo in odločajo uredništva. Iz izkušenj pa vem, da je za poglobljene pristope, kot jih npr. ubirata Ekstravisor ali Tarča, seveda potreben čas.«

Naslov članka o dogajanju v Boliviji

Bralec **I. A. H.** je menil, da je naslov članka "Jeanine Anez se je razglasila za začasno predsednico" zavajajoč.

»Preprosto preverjanje dejstev - novinarstvo, saj veste - nam pove, da je *ne glede na vzroke* odstopa predsednika Bolivije Jeanine Anez postala (začasna) predsednica Bolivije neposredno **po ustavi Bolivije**, kar je potrdilo tudi bolivijsko ustavno sodišče.

Predsedniško nasledstvo ustava Bolivije določa podobno, kot še marsikatere druge ustave: predsednik -> podpredsednik -> predsednik zgornjega doma parlamenta (senata) -> predsednik spodnjega doma parlamenta -> podpredsednik senata itd. Ker so poleg predsednika odstopili tudi vsi omenjeni, je Jeanine Anez kot podpredsednica bolivijskega senata po ustavi postala predsednica Bolivije.

To je tudi vse, kar se je zgodilo. Nihče se ni "razglasil" za predsednika.«

Varuhinja je pojasnila da so novico z enakim poudarkom in naslovom 12. in 13. novembra objavili številni svetovni mediji, od BBC, CNN, DW, AFP, NYT, Reutersa in tudi Slovenska tiskovna agencija (STA): »Navedba, da bi šlo za zavajanje, je neutemeljena.«

Odzivno poročilo: koledar dogodkov

Varuhinja je prejela odzivno poročilo urednice Uredništva za nove medije **Kaje Jakopič** na priporočilo, objavljeno v oktobrskem poročilu (str. 27) v zadevi Na javno RTV sodi tudi koledar dogodkov:

»... rubrika Na današnji dan je že nekaj časa zdaj vidna tudi na vstopni strani portala Kultura <https://www.rtv slo.si/kultura> (v bloku Več kulturnih novic) Vizualno je tudi poudarjena s posebno barvno podlago, kar smo še dodatno storili nedavno.

Kot rečeno: gre za preslikavo radijskega NDD, ki je zdaj dostopen tudi na portalu rtvslo.si.«

RTV SLOVENIJA

I. JEZIKOVNA KULTURA

Hvalnica reformaciji, omalovaževanje slovenščine

Gledalec **P. S.** je opozoril na napako v novinarskem poročilu s slovesnosti ob dnevu reformacije v Odmevih, z dne 30. 10. (TV SLO 1).

»Ugotavljajo, da je bila reformacija na Slovenskem ključna za razvoj slovenskega jezika in izrečejo stavek, da je zahvaljujoč reformaciji naš narod dobil knjižni jezik (približno povedano).

Torej istočasno, ko pojemo hvalnico slovenskemu jeziku, se tako malomarno izražamo in dokazujemo, da nam je malo mar do jezika oziroma, da smo jezikovno neizobraženi.«

Iz odgovora **varuhinje**:

»Tudi jezikovni svetovalci na RTV vam pritrjujejo, da je beseda zahvaljujoč publicistična in zaznamovana, zato se ji v besedilih seveda izogibajo. Težava pa je, pojasnjujejo lektorji, ker lahko popravijo le napake v besedilih, ki jih prejmejo v pregled. Novinarji zaradi narave svojega dela (pozen dotok informacij, snemanje na terenu ...) prispevke pogosto pripravijo v zadnjem hipu, zato jim časa za lektoriranje žal ne ostane več:

»Vsi pa si prizadevamo, da bi bil jezik v oddajah na nacionalni televiziji čim bliže knjižnemu zbornemu jeziku, zato smo veseli vsakega opozorila gledalcev.««

Napake pri vodenju oddaje

Gledalec **S. K.** je varuhinji poslal sporočilo, v katerem je opozoril na pogoste napake pri branju informativnih oddaj na TV Slovenija:

»Pri nas kar veliko gledamo rtv Slovenija. Zaradi tega sem zaskrbljen zakaj skoraj ni Dnevnika ali Poročil da se voditelj voditeljica ne bi vsaj nekajkrat zmotil pri branju. Vem da se je motiti se človeško vendar mora biti vzrok kjer to so profesionalci ali je vzrok preobremenjenost ,alkohol droge... Nacionalna tv bi morala biti vzor. Pa še nekaj me zanima večkrat sem že opazil da članek ni bil podnaslovljen v slovenski jezik je res da ste se opravičili vendar je to prišlo kar v navado. Res nobenega ne obtežujem bi pa vseeno rad odgovor.«

Pritožnik je na varuhinjinu prošnjo pritožbo dopolnil s seznamom oddaj, v katerih je opazil napake. Varuhinja jih je posredovala uredništvom ter pojasnila zahtevnost dela, ki ga novinarji in voditelji opravljajo v živo.

Ime oddaje Studio Kriškraš

Gledalka **D. M.** je imela pomisleke glede poimenovanja otroške oddaje Studio Kriškraš.

»Kriškraš ni prav in otrokom, ki večino otroštva spremljajo oddajo s takšnim imenom, bodo učitelji težko dopovedali, da je pravilno Križkraš (Križ-kraž). Pa umetniška svoboda gor ali dol.«

Pojasnilo urednice Uredništva otroškega in mladinskega programa **Martine Peštaj**:

»Omenjena oddaja za predšolske otroke se pravzaprav imenuje **Studio Kriškraš**.

Besedo »studio« smo izbrali, ker so prijatelji glavnega lutkovnega junaka krtka Črtka v podzemlju ustanovili studio in so na začetku vodili poročila o otrocih. Zdaj je krtina sicer precej več kot le studio, vendar smo ime obdržali, saj je dobro sprejeto in prepoznano med otroki.

Skozi neštete domišljajske zgodbe oddaje se je oblikoval tudi samosvoj pozdrav »kriškraš«, ki so ga junaki uporabljali v vsaki epizodi in je postal eden najbolj prepoznavnih elementov oddaje. Izmišljena beseda »kriškraš« v kontekstu oddaje pomeni »Živjo, kako si?« in jo še vedno uporabljamo kot naš prepoznaven pozdrav, na katerega se tudi otroci lepo odzivajo. Od tu torej tudi besedna zveza Studio Kriškraš.«

Varuhinja je med drugim dodala:

»Vsebinsko takšni odločitvi ne morem nasprotovati, čeprav verjamem, da bi se v zakladnici slovenskega knjižnega jezika našlo dovolj simpatičnih besed z otroke, ki so enako uporabne in povedne.«

Gledalka je v odgovoru na odgovor podala predlog, kako bi se ime lahko spremenilo:

»Razložljiva in sprejemljiva pa bi bila sprememba iz Kriškraš v Križkraž, tudi za otroke ali še najbolj zanje. Kdorkoli iz junakov v "Studiu" bi pač ugotovil, da je njegovo poimenovanje potrebno spremeniti. Sicer ne vem, kdo piše (ustvarja) zgodbe in zaplete, a bi mu kak upravičen "namig" včasih ne škodil. Kot sem že napisala, tudi umetniška svoboda ima meje...«

Urednica **Martina Peštaj** je odgovorila, da bodo ostali »zvesti prepoznavnemu imenu. Bomo pa zagotovo bolj pozorni, ko bomo ustvarjali kakšno novo oddajo.«

II. OGLAŠEVANJE

Na varuhinjin naslov je prispelo več kritik zaradi oglasnih prekinitev v prenosih smučarskih dogodkov. Odzivi in odgovori so objavljeni v poglavju Televizija Slovenija – Športni program.

III. RTV PRISPEVEK

Obračunavanje prispevka po novem

Varuhinja je prejela tri pritožbe glede sprememb pri obračunavanju RTV-prispevka.

»To ni nikrkršen PRISPEVEK, AMPAK PRISILNO PLAČEVANJE ZA NEKAJ KAR LAHKO KRADE JAVNI ZAVOD.

n.PR. Meni je ta vaš javni zavod poslal položnico, češ, da moram plačati prispevek v višini 12 evrov in še nekaj, ker sicer nimam TV sprejemnika, imam pa računalnik preko katerega lahko gledam vaše programe.

Če bi to bil prispevek, jaz nikakor ne bi prispevala 12 evrov in več, ker

1. nobenega televizijskega programa ne gledam, ker pač menim, da mi je v življenju bolj pomembna knjiga, zato tudi že več desetletij nimam tV.

2. s svojo 100 odstotno invalidsko pokojnino, ki ne znese niti 500 evrov nikakor ne bi PRISPEVALA javnemu zavodu 12 evrov in več. To je kriminal,kraja.« **(N. Ž. Š.)**

»Danes sem želela koristiti vašo ponudbo, a žal ugotavljam, da nimam istih pravic kot ljudje s televizijo, saj do nekaterih vsebin ne moram dostopati (omejitve avtorskih pravic).

Zanima me, ali boste nam, ki lahko RTV poslušamo in gledamo le na pametnih telefonih zmanjšali prispevek ali nam boste omogočili, da imamo enako ponudbo kot tisti s televizijo.«

(Z. O.)

»Pred časom sem dobil vaš dopis, ki napoveduje, da se bo RTV prispevek zvišal za vse uporabnike na pavšalni znesek 12,75 €. Sam sem doslej plačeval samo 3,77 €, saj nimam TV sprejemnika, imam pa različne radijske sprejemnike, kar sem tudi navedel pred leti v zahtevku za znižanje RTV prispevka.

Kakor takrat nisem tajil, da imam radijski sprejemnik, tudi sedaj ne tajim, da imam računalnik in pametni telefon. Težava pa je v tem, da internet uporabljam v zelo omejenem obsegu. Zaradi tega mi zadostuje, da imam doma ves internet preko omejenega mobilnega dostopa (preko mobitela) v skupnem obsegu 6000 enot. Z drugimi besedami, doma nimam

sklenjenega nobenega paketa za telefonijo/internet/televizijo, marveč za komunikacijo uporabljam zgolj mobilni paket. Sami lahko izračunate, da tak internet ne zadostuje za redno gledanje televizije preko interneta. Sicer se mi zdi dobra pobuda, da boste po novem na internetu objavili celoten televizijski program, vendar tudi tega predvidoma ne bom spremljal. Dopis sicer pravi, da je edina možnost za zmanjšanje RTV prispevka ta, da fizično nimaš računalnika ali pametnega telefona. Zanima me, če je možno zmanjšati RTV prispevek tudi na podlagi zelo omejenega dostopa do interneta, kar ima pravzaprav isti praktični učinek.

Ob tem bi podal še eno pobudo oz. pričakovanje. Ker RTV pričakuje celotno plačilo RTV prispevka ne glede na količino uporabe, imam iz istih razlogov, kot jih navajate, – ker namreč skrbite za široko informiranost, tudi če vsi tega ne koristijo – tudi sam pravico, da na vašem programu pričakujem dostop do nekaterih vsebin nacionalnega pomena. Konkretno imam v mislih tekme naših nacionalnih reprezentanc na mednarodnih tekmovanjih, ki so pogosto v živo predvajane le na slovenskih komercialnih televizijah in so na spletu zaklenjene. Menim, da to sodi na nacionalno RTV, sploh če boste zaradi polnega prispevka omogočili odprt ogled na spletu.« (J. P. so-naslovljeno)

Varuhinja je pritožnikom pojasnila, da nima finančnih, poslovnih ali pravnih pooblastil, podala pa je splošno pojasnilo o prispevku javnosti za javni medij. Primer:

»Menim, da ga ni mogoče razumeti kot plačilo za konkretno televizijsko, radijsko ali spletno vsebino, ampak kot prispevek za delovanje celotnega javnega medijskega servisa. Ta obsega: 5 televizijskih kanalov, 8 radijskih programov, teletekst, novičarski spletni portal, digitalni spletni arhiv, dostopnost vsebin za gluhe (s podnaslavljanjem in tolmačenjem) in slepe (z govorno sintezo), raznovrstne izvirne vsebine in programe, ki so javnega pomena (otroške, izobraževalne, kulturne, verske, za avtohtone narodnostne skupnosti itd.), glasbeno produkcijo s simfoničnim orkestrom, digitaliziranje filmske in druge AV dediščine, oskrbo prizemnega digitalnega omrežja, sofinanciranje neodvisne slovenske filmske produkcije (za kar se po zakonu o SFC namenjata 2 odstotka RTV prispevka) itd. Tudi sama menim, da si mora javni medij prizadevati, da bi prenašal športne dogodke, na katerih se kuje nacionalno ponos. Na svetovnem trgu televizijskih pravic pa običajno ne velja pravilo nacionalnega interesa, ampak moč denarja: pravice kupi tisti, ki ponudi več denarja. RTV Slovenija mora pridobljena sredstva razdeliti med vse prej naštete dejavnosti javnega medijskega servisa in ne le za nakup športnih pravic.«

Pritožniki so prejeli tudi odgovore pristojnih služb, glede RTV 4D in glede obveznosti plačevanja prispevka. **Judita Kene**, vodja Službe za obračun RTV-prispevka je odgovorila J. P.:

»K odgovoru ga. Todorovski lahko dodam še to, da je zakonska podlaga za obračun RTV prispevka le imetništvo naprav, ki omogočajo sprejem TV programov. RTV-prispevek se plačuje že na podlagi Zakona o davčnem postopku, saj je pravno-formalno obravnavana kot parafiskalna obveznost.

Prispevek za javni RTV servis ni niti slovenski, niti evropski unikum. V Evropi se za zagotavljanje RTV servisa plačuje prispevek na Portugalskem, Franciji, Veliki Britaniji, Nemčiji, Švici, Avstriji, Italiji, Češki, Slovaški, Poljski, Danski, na Švedskem, Norveškem, v Hrvaški, BiH, Srbiji, Albaniji in Grčiji. Izven Evrope se prispevek plačuje tudi v Alžiriji, Maroku, Egiptu, Turčiji... V drugih državah je plačevanje urejeno preko državnega proračuna. Denar v državnem proračunu pa prispevajo državljani.«

IV. TEHNIČNE ZADEVE

Slišnost Arsa v Izoli

Poslušalec **V. P.** je pisal zaradi slabe slišnosti radijskega programa ARS v Izoli, podal je tudi mnenje o kakovosti signala DAB+.

»DAB+ signal je nekaj časa v naših koncih bil (komaj) slišen le s Tinjana. Prav, pionirski časi ... Potem ste postavili digitalni oddajnik tudi na Beli križ. Pohvalno, a tukaj razlike skorajda ni zaznati. Ker DAB+ signala zaradi digitalnega dekodiranja ni možno poslušati »v šumu«, (čeprav sem si kupil dva različna DAB+ sprejemnika) sem pač spet primoran poslušati program ARS na klasični FM radiodifuzni frekvenci. To je v mojem primeru 96,1 MHz (Beli Križ) ali 105,7 (Nanos) – no, tako lahko zdaj program ARS poslušam vsaj bolj ali manj »v šumu«. Seveda je slišnost odvisna od propagacij in ostalih dejavnikov, toda nekaj »rezervne moči oddajnikov« pa bi morda le lahko bilo. Občutek imam, da se je, svojčas dober signal ARS-a na 96,1 MHz, poslabšal s postavitvijo DAB+ sistema. Pravzaprav je najbolj zanimivo to, da sta PRVI in Val 202 bistveno boljše slišna na istih aparatih in antenah kot ARS. Posledično sklepam, da ARS oddaja z manjšimi močmi.

Ker je manj zanimiv? Kdo o tem odloča? Upam, da ne komerciala, kajti ta na nacionalnem radiu naj ne bi imela glavne besede, sicer bi bilo prav, da se prestrukturirate v zasebno lastništvo in odpravite naročnino – proti kateri sicer nič nimam -, saj je jasno, da je za dober servis potrebno plačilo, za komercialne radie pa so komercialni prijemi čisto dovolj...

Torej, kaj zdaj, ko imamo FM in še DAB+, jaz pa priljubljenega programa ARS nisem še nikoli tako slabo slišal. Ker novi trendi propagirajo internet, človek dokaj hitro pride do zaključka, da gre pri vsej stvari za počasno opuščanje RF spektra. Pa je res že pravi čas za to?

Upam, da ste seznanjeni s posledicami ukinitve klasičnega UKV FM na Norveškem. Mnenja o DAB radiu, oz. o posledicah ukinitve FM omrežja so tam močno deljena in ravno zato gotovo vredna ponovnega premisleka...«

Iz odgovora vodje Organizacijske enote Oddajniki in zveze RTV Slovenija **Mirana Dolenca**:

»Obveščamo vas, da ima program ARS na oddajnih točkah Nanos, Beli Križ in Tinjan povsem primerljive moči kot ostali radijski programi. Kot sami verjetno veste, pa so naše frekvence v tem delu Slovenije močno motene s strani italijanskih radijskih postaj, kar otežuje sprejem naših programov.

DAB omrežje, ki zagotavlja kvaliteten sprejem radijskih programov še ni dokončno postavljeno. Na vseh že delujočih oddajnih točkah, ki zagotavljajo signal na vašem območju (Nanos, Tinjan in Beli Križ), imamo v planu povečanje oddajnih moči. Pokritost DAB omrežja po celoti Slovenije se bo v prihodnjih letih izboljševala, tako kot predvidevamo, da bo naraščalo število DAB sprejemnikov.

Seznanjamo vas tudi, da ukinitve FM omrežja v Sloveniji ni planirana. Svoje priljubljene programe boste lahko sprejemali bodisi na FM frekvencah ali pa preko DAB omrežja.«

Poslušalec je odgovoril:

»Z informacijo da bo UKV FM omrežje še naprej delovalo, ste me razveselili. Glede storitev DAB+ pa resnično pričakujem izboljšavo signala, kajti tole zdaj je res bolj eksperimentalno. Na avtocesti stvar deluje lepo (LJ-KP), ostalo je pa bolj švoh.

Motenost, oz. prenasičenost frekvenčnega pasu na UKV FM področju se da izboljšati s kvalitetnejšimi (selektivnejšimi) sprejemniki, ti pa so ob skromnem signalu tudi precej nemočni.«

Moteča glasba v dokumentarnih filmih

Gledalka **M. L.** je pisala zaradi domnevne slabe razumljivosti dveh TV-oddaj, in sicer dokumentarnega filma Slovenec po izbiri (26. 11. 2019, TV SLO 1) in Po sledih baleta (6. 11. 2019, TV SLO 1).

»Namreč, RTV ima izredno zanimive dokumentarne filme. A žal, žal, zelo me moti, da so ti zanimivi dokumentarci pripravljene tako, da preglasna glasba res preveč prekrije govorno besedo (tako prevoda ali tujega jezika). Trudim se razumeti besedilo, a mi preglasna glasba in moteči visoki toni (po navadi klavir) tako najedajo ušesa, da po nekaj minutah neham gledati. Ker enostavno ne morem... ker mi vse doni v glavi. Zadnji primer: Slovenec po izbiri, torek, 26.11.2019. Mojster jezikovne obdelave - Robert Sršen.

Zdajle gledam Po sledih baleta. To mi je na meji - čeprav je glasba klasična in baletna ter v podporo besedilu, pa mi je to "valovanje glasnosti glasbe" med govorom in ne-govorom zelo naporno.

Pred časom sem se obrnila na Studio city zaradi podobnega problema in so se mi zahvalili za pripombo, opravičili in pojasnili, da gre oddaja v živo in da včasih res ne morejo kontrolirati in istočasno popravljati zvoka. Da pa se bodo potrudili...

Dokumentarni film pa ne gre v živo. Torej se ga da prej poslušati in narediti gledalcem in poslušalcem prijetno oddajo (torej stišati glasbo). Upam. Predvidevam. Res upam. Enako velja tudi za druge oddaje, ko ljudje kaj razlagajo, a se zraven "dogaja" nepotrebno glasbeno nasilje. Tudi oddaja Dobro jutro, kviz Vem!, oddaje za otroke, itd... Še dobro, da vsaj poročila nimajo glasbenega ozadja! Za zdaj. In upam, da tako ostane.«

Iz odgovora **varuhinje**:

»Oba dokumentarna filma so si še enkrat pogledali in poslušali eksperti za zvok. Po besedah vodje TV-produkcije in urednika Dokumentarnega programa, **Jožeta Kneza** in **Andraža Poeschla**, niso ugotovili nobenega odstopanja od standardov ali napake v zvočni podobi. Mojster tona **Marko Vogrinec** je dokumentarec Slovenec po izbiri ločeno poslušal še v montažni enoti, v kateri je zvok primerljiv z zvočniki na televizorjih. Tudi po njegovi presoji so zvočna razmerja dobra, na razumljivost bi lahko potencialno vplivali terenski zvoki ali način govora nastopajočih, vendar ne v tej meri, da bi bilo spremljanje vsebine oteženo.

Dodajam, da z razumevanjem nisem imela težav niti sama, čeprav sem oddaji spremljala doma, na povprečnem aparatu s povprečnimi nastavitvami. Strokovnjaki z RTV menijo, da so težave morda pri nastavitvah vašega aparata. Kot sem vam že pisala: če boste sporočili vaše podatke, vam lahko morda po telefonu svetujejo, kako bi bilo primerno nastaviti vaš televizor za boljši sprejem zvoka, kar potem pomaga pri razumevanju.

Dodajam, da so glasba, šumi, zunanji zvoki in dodani efekti sestavni del televizijske produkcije: če spremljate tuje igrane, dokumentarne, informativne, razvedrilne in druge programe, ste to zagotovo opazili. Res pa je, da če jih gledate na slovenskih televizijah, vsebujejo podnaslove ali nasnete govorce v slovenščini, zaradi česar se razumljivost poveča.

Dodajam, da imam veliko razumevanje za publiko, ki ima okvaro sluha ali pa težave zaradi starostnega pešanja sluha. Tudi doma imam takšno izkušnjo in resnično vem, kako moteče je lahko, če gledaš oddajo, a je ne razumeš. Vesela sem, ker takšnemu občinstvu lahko svetujem spremljanje oddaj s podnapisi, ki se jih lahko sproži prek teleteksta str. 771, ti podnapisi so primarno namenjeni našim gluhim gledalcem, vendar so lahko v veliko pomoč tudi ostalemu občinstvu. Podnapisi se lahko prožijo tudi pri ogledu oddaj na spletu. Več podatkov o tem najdete na spletni strani RTV Slovenija, v rubriki Dostopnost.«

V. VARUHINJA

Delovno srečanje z Akosom

Na pobudo varuhinje in direktorice TV Slovenija Natalije Gorščak so se na delovnem srečanju na RTV Slovenija sešli predstavniki Agencije za komunikacijska omrežja in storitve (Akos) ter televizijski uredniki, producenti in sodelavci iz trženja oglasnega prostora, ki se pri delu srečujejo z umeščanjem oglasnih vsebin v programe javne televizije. V ospredju živahne razprave so bile predvsem dileme, povezane s promocijskim umeščanjem izdelkov, pogovor pa je potekal tudi o drugih oblikah avdiovizualnega komercialnega sporočanja, med katerega poleg promocijskega umeščanja izdelkov spadajo tudi informativno oglaševanje, TV prodaja in sponzoriranje.

(Zadnji) klic za kakovostno novinarstvo

V organizaciji Sveta Evrope in Ministrstva za kulturo je v Ljubljani med 28. in 29. novembrom potekala konferenca z naslovom (Zadnji) klic za kakovostno novinarstvo. Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev Ilinka Todorovski je sodelovala v razpravi o medijski pismenosti javnosti.

STATISTIKA

	NOVEMBER 2019	OKTOBER 2019	NOVEMBER 2018
TELEVIZIJA SLOVENIJA			
SKUPAJ	45	60	67
Informativni program	14	24	20
Kulturno umetniški program	9	8	12
Razvedrilni program	2	10	12
Športni program	5	3	5
Program plus	11	12	5
Ostalo	4	3	13
REGIONALNI CENTER / TV program	4	0	0
Televizija Koper	0	0	0
Televizija Maribor	4	0	0
RADIO SLOVENIJA			
SKUPAJ	10	12	9
Radio Prvi	8	6	7
Val 202	0	4	1
Ars	0	0	0
Koper	0	0	0
Radio SI	0	2	0
Ostalo	2	0	1
MMC			
SKUPAJ	13	14	24
Vsebine	11	12	18
Storitve	2	2	6
RTV SLOVENIJA			
SKUPAJ	45	40	44
Jezikovna kultura	7	5	5
Oglaševanje	2	2	4
Dostopnost in prilagojeni programi	0	3	2
RTV prispevek	7	3	3
Tehnične zadeve	1	2	3
RTV SLO - splošno	3	10	5
Programski svet	0	0	0
Varuhinja	2	2	0
Ostalo	8	1	0
Zavrnjena obravnava	15	12	22
VSI ODZIVI	117	126	144